

Pražská vysoká škola psychosociálních studií
Psychologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Tomáš Hovorka

Pražská vysoká škola psychosociálních studií
Psychologie

**Popravy Islámským státem a jejich dopad na strach
z terorismu v Praze**

TOMÁŠ HOVORKA

Vedoucí práce
MUDr. Olga Dostálová, CSc.

Praha 2015

Prague College of Psychosocial Studies

Psychology

**Executions of Islamic State and its impact on fear
of terrorism in Prague**

TOMÁŠ HOVORKA

The Diploma Thesis Work Supervisor

MUDr. Olga Dostálová, CSc.

Prague 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že tato bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Citace použitých pramenů je úplná a ve své práci jsem neporušil autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Praze dne 29.12.2014

Poděkování

Chtěl bych v první řadě poděkovat MUDr. Olze Dostálové, za cenné rady, trpělivost, věcné připomínky a vstřícnost při vypracování bakalářské práce. Děkuji také Mgr. Lence Přikrylové za pomoc při gramatické kontrole práce a mé poděkování patří též bc. Ondřeji Kotkovi za spolupráci při získávání údajů pro výzkumnou část práce.

Anotace

Téma této práce se zabývá aktuální problematikou spojenou s teroristickými útoky. Cílem je probádat skutečnosti spojené s teroristickými útoky a zamyslet se nad zastrašujícími technikami používanými teroristy, dále pak realizovat výzkum v této oblasti se zaměřením na terorismus v České republice, tedy v Praze - a zmapovat strach lidí z terorismu.

Bakalářská práce se zabývá otázkami poprav vykonaných Islámským státem a jejich dopadem na strach z terorismu v Praze. Jedná se o velmi aktuální téma v současné době, neboť celý svět čelí této hrozbě. V práci je použit výzkum zaměřený na terorismus a strach lidí z terorismu. V práci bylo potvrzeno, že lidé mají větší strach z terorismu nyní po popravách v Iráku a Sýrii.

Klíčová slova

Terorismus, strach, poprava, útok, člověk, oběť, osobnost člověka, manipulace, hrozba, Irák, Sýrie, Praha

Abstract

The aim of this thesis is to explore the facts relating to a terrorist attack within the meaning detect intimidating techniques used by terrorists. Another goal is to carry out research in this area with aiming on terrorism in the Czech Republic - in Prague. The research also focuses on mapping people's fear of terrorism. The theme of this thesis deals with current issues associated with terrorist attacks. The subject matter is so connected with the issue of executions carried out by Islamic states and their impact on fear of terrorism in Prague. This is a very actual area at the moment, because the whole world is facing by this threat. In the thesis there is applied research focused on terrorism and the fear of people from terrorism. In this thesis there was confirmed that people are more afraid of terrorism now, after the executions in Iraq and Syria.

Key Words

Terrorism, fear of execution, assault, human sacrifice, personality, manipulation, threat, Iraq, Syria, Prague

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 VÝKLAD ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
1.1 Terorismus.....	11
1.2 Islám a islamismus	12
1.3 Islámský stát.....	13
1.4 Strach.....	14
2 AKTUÁLNÍ SITUACE V SÝRII A IRÁKU.....	14
2.1 Základní informace a vývoj situace v Sýrii.....	14
2.1.1 Začátky protestů a rozvoj demonstrací proti vládě	14
2.1.2 Vývoj konfliktu v Sýrii od června 2011	16
2.1.3 Nebezpečí terorismu v Sýrii	18
2.2 Základní informace a situace v Iráku	19
2.2.1 Základní informace	19
2.2.2 Rizika pro návštěvníky země	20
3 ZASTRAŠUJÍCÍ TECHNIKY POUŽÍVANÉ TERORISTY	21
3.1 Odborné přístupy k osobnostní výbavě teroristů.....	21
3.1.1 Psychologické teorie	21
3.1.2 Smýšlení teroristů	22
3.2 Techniky provádění akcí užívané teroristy	21
3.2.1 Používání výbušnin.....	24
3.2.2 Únosy lidí.....	24
3.2.3 Ozbrojené útoky a atentáty	25
3.2.4 Zápalná zařízení	25
3.2.5 Únosy letadel	25
3.3 Další teroristické techniky.....	25
3.3.1 Topení	26
3.3.2 Elektřina.....	26
3.3.3 Třesení	26
3.3.4 Fingované popravy a další	27
4 SEBEVRAŽEDNÉ ÚTOKY ISLÁMSKÝCH RADIKÁLŮ PO ZÁŘÍ 2001	21
4.1 Teroristické útoky spíše místního charakteru bez vazby na al-Kaidu.....	29
4.2 Al-Kaida a globální džihád	30
4.3 Sebevražedné operace palestinských skupin.....	31
4.4 Aktuální dění.....	32
4.5 Psychologické motivy terorismu.....	35
4.6 Psychologické dopady terorismu na oběti a pozůstalé.....	38
4.6.1 Psychické a fyzické reakce obětí teroristického útoku	38
4.6.2 Psychické problémy pozůstalých po obětech	39

PRAKTICKÁ ČÁST	40
5 PRAKTICKÁ ČÁST. VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	40
5.1 Obecné pojetí kvantitativního výzkumu	40
5.1.1 Zaměření kvalitativního výzkumu	40
5.1.2 Předmět, účel a cíle výzkumu	41
5.2 Vlastní výzkumné šetření	42
5.2.1 Zkoumaný soubor	42
5.2.2 Cíl výzkumného šetření, otázka a hypotézy	44
5.2.3 Výsledky	45
5.3 Shrnutí dotazníku	57
5.4 Vyhodnocení hypotéz.....	58
6 DISKUSE K PROBLEMATICE.....	59
ZÁVĚR.....	61
SEZNAM LITERATURY.....	
PŘÍLOHY	

ÚVOD

Téma práce se zabývá aktuální problematikou spojenou s teroristickými útoky. Zabývá se též otázkou poprav vykonaných Islámským státem a jejich dopadem na strach z terorismu v Praze. V současné době se jedná o velmi aktuální oblast, neboť celý svět čelí této hrozbě.

V posledních letech je problematická situace spojená s terorismem téměř kdekoli na světě. Jednou z těchto zemí je Sýrie a také Irák. Sýrie získala nezávislost na Francii v roce 1946, přičemž zažila rovněž období politické nestability, které bylo doprovázeno celou řadou vojenských převratů v zemi. Během roku 1958 se na tři roky Sýrie spojila s Egyptem, čímž vznikla Spojená arabská republika. V průběhu roku 1970 se v zemi, kde vládli sunnitě, chopil moci příslušník šíitské sekty alávitů, Háfiz Asad. Jeho rodina, tak jako vedení tajných služeb, armády a speciálních bezpečnostních sil náleží k příslušníkům totožné komunity. Následně po jeho smrti se moci chopil Háfizův syn Bašár Asad. K tomuto došlo po referendu v roce 2000. Sýrie a také Izrael jsou ve válečném stavu již od vzniku židovského státu v roce 1948. Izrael navíc od roku 1967 okupuje syrské Golanské výšiny. Sýrie má za sebou hned dvě velké vzpoury. První z nich se odehrála již v roce 1982, kdy město Hamána obsadili na několik dní členové Muslimského bratrstva. V rámci protiútoků armáda velkou část města srovnala se zemí a zahynuly tak tisíce lidí. Hovořilo se tak o 20 tisících obětech. V průběhu roku 2004 se bouřili také Kurdové na severovýchodě Sýrie, kdy vojáci desítky protestujících zastřelili¹.

Bakalářská práce se skládá z teoretické a výzkumné (praktické) části. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy (strach, Islámský stát, popravky a aktuální situace v Iráku a Sýrii). V dalších kapitolách je věnována pozornost zstrašujícím technikám, které jsou používány teroristy a jejich možnému dopadu na strach lidí mimo ohnisko problému (Praha).

V praktické části je předložen výzkum proměn strachu z terorismu, pramenícího z aktuální hrozby Islámského státu a jeho případný dopad na každodennost jedince.

V rámci výzkumné části se jedná o tuto otázku: Mají nedávné popravky v Iráku a Sýrii vliv na strach z terorismu v naší zemi?

¹ Sýrie. *Aktualne* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18].

Dále je zde hypotéza: Nedávné popravky navýšily u lidí v Praze strach z hrozby terorismu, a to bez ohledu na vzdělání.

Cílem bakalářské práce je probádat skutečnosti spojené s teroristickými útoky, odhalit zastrašující techniky používané teroristy. Dalším realizovat výzkum v této oblasti se zaměřením na terorismus v České republice, tedy v Praze - a zmapovat strach lidí z terorismu.

1 VÝKLAD ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V rámci této části práce je nutné se zaměřit na některé základní pojmy, kterými jsou především terorismus, islám, islamismus, Islámský stát a strach.

1.1 Terorismus

Definice pojmu terorismus je nelehká. Existuje totiž několik vymezení tohoto pojmu. Možnou definicí je například ta, která uvádí, že terorismus je: „*metodou zavražďování politických odpůrců hrozbou a užitím násilí*“². Dále, že jde o: „*politicky motivovaný akt, namířený proti měkkým cílům (civilní či administrativní) s cílem ovlivnit nebo získat pozornost cíle*“³. Terorismus také: „*je považován za trestné či jinak protizákonné použití násilí*.“⁴ Nebo je chápán jako: „*forma organizovaného násilí, obvykle zaměřeného proti nezúčastněným osobám, za účelem dosažení politických, kriminálních anebo jiných cílů*“⁵.

Terorismus představuje fenomén moderní doby, avšak mnohé státy se s ním potýkají celou řadu let. S pojmem terorismus se pojí různé členění. Je možné je najít v pracích Rapoport⁶ či Foltina a Řeháka, kteří člení terorismus na pět hlavních období. To současné se chápe jako páté období, jež začalo již v roce 1990. Podle autorů se označuje za tzv. období studeného míru⁷. V poslední době se však, jak se zdá, i toto období již proměňuje a ve světě dochází ke stále častějším útokům a nepokojům.

² CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001, s. 26.

³ MARTIN, G. *Understanding terrorism. Challenges, Perspectives, and Issues*. London: Sage Publications, 2003, s. 6.

⁴ Tamtéž.

⁵ BRZYBOHATÝ, M. a kol. *Terorismus a my*. Praha: Computer Press, 2001, s. 3.

⁶ CORTE IBÁÑEZ, L. de la. *Logika terorismu*. Praha: Academia, 2009.

⁷ FOLTIN, P. a kol. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie*. 2006, roč. 41, č. 1, s. 45 – 57.

1.2 Islám a islamismus

V západních médiích, ale i v mnoha méně či více odborných pracích o současném terorismu, je možno stále nacházet překvapivě mnoho předsudků a nesrovnalostí ohledně kořenů radikálního islamismu, jež lehce svádějí k zavádějícím kulturalistickým závěrům o vazbě mezi terorismem a islámem. Primárním nedostatkem neinformovaných zdrojů je zaměňování islámu jako náboženství s jeho vysvětleními v politické oblasti, tj. pohledu na islám jako odpovídající politické doktríně. Islám neoddělitelně demonstuje vedle víry také soubor islámského práva obsahující návod ke vhodnému jednání. Učení islámu jako ortopraxe (čili návod ke vhodnému jednání) je v podstatě založeno na stálé interpretaci současných politických a společenských skutečností - a to na základě klasických islámských právních nauk. Islám na rozdíl od křesťanství v sobě zahrnuje nástin uspořádání ideální politické obce: prorok Muhammad byl zvěstovatelem nejen víry, ale i válečníkem a státníkem. Z tohoto důvodu Korán a prorocké tradice obsahují pasáže, které se určitým způsobem vztahují k ozbrojenému boji na obranu víry nebo obce věřících. Islám posloužil jako mobilizační prostředek nejen vládcům konzervativních muslimských zemí, ale i revolucionářským ideologům snažícím se dané režimy zničit. Jako všechny ostatní myšlenkové soubory jsou i ideologie zaštiťující se islámem podmíněny sociologickým a historickým kontextem, v němž vznikly a v němž se rozvíjejí. Symbolický smysl Muhammadových činů je od samotného zrodu islámu předmětem výkladů a diskusí, tedy i předmětem manipulací. Je důležité dělat rozdíl mezi adjektivy „islámský“ (který se vztahuje k islámu obecně) a „islamistický“ (tj. vztahující se k islamismu). Islamismus není ucelená doktrína, ale jen souhrnné označení širokého spektra ideologií a směrů mající společný jedině odkaz na politické učení islámu. Ve všem ostatním se diametrálně liší, nejvíce však v samotném hledisku na podstatu islámu a interpretaci jeho odkazu, tedy i v podobě činnosti. Mezi islamisty lze najít jak politické aktivisty, tak politicky neangažované misionáře, charitativní organizace i politické strany, anarchistické revolucionáře i konzervativní tradicionalisty, kritiky konceptu národního státu i nacionalisty, bojovné džihádisty i odpůrce politického násilí.

Spousta ničivých teroristických útoků posledních let, včetně většiny sebevražedných atentátů, se realizovala, či reklamovala ve jménu islámu. Kult teroristy – sebevraha a mučedníka - našel své pevné místo v kolektivní psyché stoupců al-Káidy

a začal se používat i v regionech, kde by byl před deseti lety zcela nepřijatelný, např. v Kašmíru, Iráku a Afghánistánu. Prvním seskupením, jehož jménem byly provedeny sebevražedné teroristické útoky na moři (proti křižníku USS Cole, Jemen 2000), ve vzduchu (New York a Washington, D. C., 11. září 2001) a na zemi (útoky na ambasády USA v Nairobi a Dar es-Saam v roce 1998) je právě al-Káida. Terorismus nelze připsat na vrub učení islámu jako celku⁸.

1.3 Islámský stát

Islámský stát představuje radikální islamistickou teroristickou organizaci, která je původem z Iráku. Na dobytém území vyhlásila samostatný stát, který se pak rozprostírá na částech území států Iráku a také Sýrie a není mezinárodně uznán ani jednou zemí. Hlavní stoupců tento stát vyhlásili za území chalífát, jenž si nárokuje náboženskou autoritu nad všemi muslimy na celém světě⁹.

1.4 Strach

Definicí pojmu strach je celá řada. Za nejvhodnější lze považovat tu, kterou uvedl Hartl a Hartlová: „*Nelibá emoce, nepříjemný prožitek s neurovegetativním doprovodem, zpravidla zblednutím, chvěním, zrychleným dýcháním, bušením srdce, zvýšením krevního tlaku. Na rozdíl od úzkosti, jde o normální reakci na skutečné nebezpečí nebo ohrožení. Strach se vyvíjí s věkem. Strach je postupně spojován s prožitými zkušenostmi*“¹⁰.

Tedy na rozdíl od úzkosti má strach svůj konkrétní předmět, na který je zaměřen, kdežto úzkost takový předmět nemá.

⁸ SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 394 s.

⁹ *Arabic CNN* [online]. ©2014 [cit. 2014-11-28].

¹⁰ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009, s. 566 - 567.

2 AKTUÁLNÍ SITUACE V SÝRII A IRÁKU

2.1 Základní informace a vývoj situace v Sýrii

Tab. č.1. Informace o zemi - Sýrie

Oficiální název státu	
Česky	Syrská arabská republika
Anglicky	Syrian Arab Republic
Arabsky	Al Džumhúrija Al Arabíja As Súríja
Rozloha	
185 180 km ²	

Zdroj: Businessinfo. *Informace o teritoriu* [online]. [cit-2014-11-18]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/syrie-zakladni-informace-o-teritoriu-17633.html>.

Sýrie představuje arabskou zemi, kde vláda udržuje moc na základě represí, přičemž výjimečný stav zde platil již od roku 1963 až do roku 2011 a také rozsáhlé cenzury. Následná revoluce v arabském světě, jež zachvátila rovněž Sýrii, pak prolomila hráz strachu tamního obyvatelstva. Vláda Bašára Asada i další strany Baas čelí protestům, které podporuje dlouho potlačovaný hněv a také odpor k režimu. Situace, která je v Sýrii, je vůbec nejvypjatější od roku 2000, tedy od doby kdy Bašár Asad převzal vládu nad touto zemí po svém otci Háfizovi.

2.1.1 Začátky protestů a rozvoj demonstrací proti vládě

Začátky konfliktu se datují k menším protestům v Damašku, kdy pořádkové síly v uniformě a také v civilu rozehnaly kolem desítky demonstrantů, již se shromáždili před mešitou v rámci centra Starého města. Minimálně dva demonstranty bezpečnostní agenti zadrželi a poté odvezli. Protidemonstrace týkající se podpory prezidenta Bašára Asada se zúčastnilo dle AFP (Agence France-Presse neboli Francouzská tisková agentura) okolo dvou set lidí. V březnu nastaly první velké nepokoje, kdy došlo na jihu v sunnity

obývaném městě Dará ke konfliktu, kde ozbrojené složky začaly střílet do průvodu požadujícího propuštění zadržovaných školáků. Následně propukly silné demonstrace, jež vyústily v podpalování budov a během pohřbu devíti zastřelených demonstrantů došlo k útokům policie a střelbě ostrou municí do protestujících, kdy výsledkem bylo více než 37 mrtvých.

Protesty se z Dará přesunuly také do Damašku nebo dalších měst. Policie zasahovala znovu, přičemž výsledkem kromě jiného byla celá řada mrtvých a zatčených osob. Vláda pak slibovala ústupky, ovšem i přesto v Sýrii hrozilo, že se střety promění v zuřivý sektářský konflikt. Na jedné straně stáli alávité (radikální odnož šíitských sunitů) tvořící v celkové populaci podíl sice jen něco okolo dvanácti procent, mající ovšem dramatické zastoupení ve vládní straně Baas, elitní Republikánské gardě, tajné policii a veliteli obrněných divízi. A na druhé straně pak sunnitští muslimové, kteří stvrňují většinu obyvatel i vojáků konkrétně tedy okolo 74 %. V březnu propustily úřady z vazby aktivistku Dianu Džavábraovou. Její zatčení představuje jednu z hlavních příčin masových protestů vůči vládě baasistické strany, která slíbila v neznámém časovém horizontu odvolání výjimečného stavu. Prezident Asád slíbil reformy a dokonce podnikl i první velice vstřícné kroky, na druhou stranu však vzápětí poslal na demonstranty celou armádu. Celkový počet zastřelených osob v té době již přesáhl celou stovku. Jak však řekl turecký premiér Erdogan, prezident Asad by brzy měl oznámit zrušení výjimečného stavu a naopak povolit činnost opozičních stran. Ozbrojené síly navíc neskončily střelbou na demonstranty a naopak byla posílena tajná policie. Po krvavých protestech s cílem demonstranty uchláholit, syrská vláda rezignovala a byla jmenována okamžitě nová vláda. Západní svět vyzval syrské představitele k dialogu a celé řadě jednání a to i přesto, že o žádné intervenci do záležitostí země neuvažoval. Následně vystoupil prezident Bašár Asad s proslovem, že protesty jsou konspirací, avšak Sýrie jim nepodlehne. Stále očekávané zrušení výjimečného stavu či další reformy naopak nepřišly. Během víkendu a druhého a třetího dubna se pak situace přiosťřila, navíc došlo k použití slzného plynu i ostrých nábojů a střelby do lidí. Dále následovalo zatýkání lidí, kteří se účastnili demonstrace.

Následné demonstrace přinesly s sebou také další mrtvé. Šlo o oběti provládních ostřelovačů, kde v syrském městě Dará zemřelo osmého dubna minimálně 17 lidí, jak uvedla agentura Reuters. Bouřili se také Kurdové, jimž prezident Asad umožnil ve finále získat syrské občanství. Následné protesty se především orientovaly na zrušení

výjimečného stavu a propuštění politických vězňů. Zásahy bezpečnostních složek v Sýrii byly čím dál vražednější, pouze v pátek osmého dubna během demonstrací bylo zabito více než 35 lidí. Následně jmenoval prezident Asad novou vládu, která byla vedena bývalým ministrem zemědělství. To však opozici nestačilo, a to proto, že hlavní podíl na moci měl prezident. Především na jihu země pokračovaly nepokoje, jichž se účastnily znovu více než tisíce lidí. Celá řada okolností donutila prezidenta jednat a nabídnout opozici více, než co se zatím uskutečnilo. Bylo přislíbeno zrušení výjimečného stavu během dalšího týdne a slíbily se zákony, které povolují větší počet nezávislých politických stran, nenásilné demonstrace a zákon o médiích. Výjimečný stav byl zrušen v pondělí dne 19. dubna. Vláda však měla v úmyslu potlačit povstání saláfistů, tedy vůbec nejtvrdších islámských radikálů. Naopak opozice se dočkala útoku ozbrojených složek pod záminkou boje proti teroru. Zahraniční novináři byli vykázáni ze země a masové demonstrace potlačila ostrá stříelba. Koncem května 2011 došlo podle opozice k celé řadě úmrtí. Jednalo se přibližně o 800 lidí a tisíce dalších jich bylo zatčeno. Těla mnohých obětí byla nalezena v masových hrobech v blízkosti města Dará. Přestože režim popřel, že se jednalo o masové hroby, nakonec opozice zveřejnila na webu videa, která dokazovala přesný opak. Brutalita, s níž režim potlačoval demonstrace vůči němu, vyvolávala stupňující se odpor i v západním světě¹¹.

2.1.2 Vývoj konfliktu v Sýrii od června 2011

Během června 2011 opozice odhadla přibližný počet obětí represí, což bylo 1400 lidí. Během srpna jednotlivé organizace zabývající se ochranou lidských práv hovořily minimálně o 1600 mrtvých osobách. Dne 14. října 2011 vysoká komisařka OSN pro lidská práva Navi Pillayová sdělila, že uvedený počet v rámci konfliktu zabitých lidí již překročil více než 3000 osob. Začátkem března stejného roku policie i armáda pozatýkaly přes deset tisíc lidí, ze kterých mnozí jsou ještě ve vězení a také surově mučeni. Neznámých osob je však přibližně 3000. Celá řada osob uprchla za hranice, zejména pak do Turecka.

Přes tvrdé represe pokračují demonstrace v řadě syrských měst. Navíc došlo k určitým rozporům v rámci armády jako takové. Jsou zde také případy dezerce. Další dezertéři se proti vládnímu vojsku obrátili a útočí na zdejší konvoje. Armáda je pak častými přesuny velmi unavena a demoralizována. Syrská vláda však argumentuje bojem

¹¹ Sýrie. *Aktualne* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18].

proti teroristům a ozbrojeným gangům. Dřívější příslušníci ozbrojených vládních jednotek popisovali rozkazy, které vedly ke střílení do neozbrojených demonstrantů. Neustále se však stupňuje brutalita zákroků syrské armády. Je zde kombinována střelba z tanků pomocí ostřelovačů společně se zákroky tajné policie, přičemž trpí hlavně město Hamá. Po zastřelení 40 civilistů v roce 2011 reagovala Liga arabských států (LAS), která vyjádřila velké znepokojení v rámci svého výboru. V Sýrii bylo stanoveno třídenní ultimátum pro zastavení krveprolévání v této zemi a pro zahájení rozhovorů s opozicí. Uvedené ultimátum ovšem žádnou změnu nepřineslo a LAS pak přišla s mírovým plánem. Jeho součástí bylo hlavně vyslání monitorovací mise, jež měla zhodnotit situaci v uvedené zemi a dohlížet na složení zbraní. Násilí uskutečňované v ulicích pokračovalo i dále a pozorovatelé byli v lednu 2012 ze Sýrie staženi. Následně vytvořila OSN společně s LAS funkci zvláštního vyslance pro Sýrii, kterým byl jmenován Kofi Annan. Ten představil šestibodový mírový plán, jenž vedl ke krátkému příměří, které obě strany porušovaly. V květnu 2012 v Húlá proběhl masakr, z čehož vyplynulo, že došlo k obnovení bojů. Značně neúspěšný byl rovněž plán týkající se složení zbraní, s nímž přišel na podzim stejného roku Annanův nástupce Lachdar Brahímí. Již na začátku konfliktu se mezinárodní společenství obávalo možného použití chemických zbraní, jež syrský režim drží. USA, Velká Británie a také Francie už dříve varovaly, že jejich nasazení nejsou bez odezvy.

První nepotvrzené informace o použití chemických zbraní se vynořily již v prosinci 2012, a pak na jaře 2013. Bodem zvratu se tak stal útok na damašské předměstí Ghúta, jež kontrolují povstalci. Rakety, které na místo dopadly a které měly dle opozice dále obsahovat chemické zbraně, se zde vyskytovaly hojně. Inspekce OSN v Sýrii uvedenou informaci také potvrdila, avšak uvedla, že s jistotou nelze říct, která z bojujících stran je použila. Spojené státy americké pod vedením Baracka Obamy jsou přesvědčeny, že za chemický útok na civilisty je zodpovědná syrská vláda, z toho důvodu začaly uvažovat o vojenské akci proti Sýrii. Podporu USA vyjádřila Francie, Turecko, Dánsko a Austrálie. Dříve se na stranu zásahu přiklonil také britský premiér David Cameron, ale jeho postoj nepodpořil parlament. Proti útoku se však zásadně postavili dva členové Rady bezpečnosti OSN, tedy Rusko i Čína. Bez jejich souhlasu by však možná vojenská akce byla i bez mandátu Organizace spojených národů.

Barack Obama však uvedl, že o trestném úderu proti Sýrii nechá hlasovat rovněž americký Kongres. K tomu ale nakonec nedošlo, protože Rusko přišlo během září 2013 s

novým plánem. Rozpory mezi ruským i americkým přístupem se z části podařilo vyřešit ihned poté, co Obama na ruský návrh ustoupil od vzdušných útoků na Sýrii. Takto učinil pod podmínkou, že Asad uzná, že země vlastní chemické zbraně, a proto umožní mezinárodním expertům jejich vlastní likvidaci. Zmíněný plán damašskému režimu ukládá deklarovat jeho chemický arzenál, a to včetně názvu, typu i množství dílčích otravných látek a také místa jejich uskladnění. Syrský prezident Bašár Asad v rozhovoru pro americkou zpravodajskou televizi Fox Newsdale uvedl, že Sýrie chemické zbraně má a sdělil, že daný arzenál má být zničen, přičemž syrská vláda dodržuje dohodu dosaženou s Ruskem a USA. Asad navíc odmítl, že by jeho síly zodpovídaly za útok s nasazením chemických zbraní uskutečněný dne 21. srpna 2013 u Damašku.

V průběhu září Rada bezpečnosti OSN schválila jednomyslně rezoluci, která požadovala likvidaci syrského arzenálu chemických zbraní. Rezoluce však neobsahovala bezprostřední hrozbu vojenského potrestání režimu prezidenta Bašára Asada, jestliže by se požadavku nepodřídil. Její schválení však představuje diplomatický průlom v přístupu mezinárodního společenství k občanské válce v Sýrii, jež fakticky trvala celé dva a půl roku. Tři dřívější návrhy rezolucí, které byly namířeny proti syrskému vládnoucímu režimu, pak narážely na vytrvalá veta Ruska i Číny. Zařízení na výrobu těchto bojových látek se již začala likvidovat odborníky na chemické zbraně z Organizace pro zákaz chemických zbraní¹².

2.1.3 Nebezpečí terorismu v Sýrii

Sýrie je z hlediska bezpečnosti v rámci turistických destinací považována za zemi s velkou hrozbou teroristického útoku. Základní informace o této zemi jsou k dispozici v tabulce níže.

V nedávné době nastoupil v Sýrii velký nacionalistický proces, který učinil ze země epicentrum idealizovaného, i když iluzorního arabského národa. Antikolonialismus a arabské jednoty vznikly nejen na základě nacionalistických hnutí v době britských a francouzských mandátů nad arabskými zeměmi, ale také se inspirovaly k transformaci arabského nacionalismu německým nacionalismem¹³.

¹² Sýrie. *Aktualne* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18].

¹³ RABIL, G. R. *Syria, the United States, and the War on Terror in the Middle East*. Westport [Connecticut]: Greenwood Group, 2006. 289 p. ISBN-13 978-0275990152

2.2 Základní informace a situace v Iráku

Irák je z hlediska bezpečnosti v rámci turistických destinací považován za zemi s velkou hrozbou teroristického útoku. Základní informace o této zemi jsou k dispozici v níže uvedené tabulce.

2.2.1 Základní informace

Tab. č. 1. Informace o zemi – Irák

Oficiální název státu	
Česky	Irácká republika
Arabsky	Al-Džumhúrija Al-Iráqíja
Kurdsky	DžumhuriIraq
Anglicky	Republic of Iraq
Rozloha	
435 052 km ² (Statistický úřad – Ministerstvo plánování, 2012); nezapočteno 3 522 km ² tzv. neutrální zóny, která leží mezi Irákem a Saúdskou Arábií, a dále 924 km ² teritoriálních vod. Z celkové rozlohy zaujímá poušť 168 552 km ² , tj. 38,7 %.	
Délka hranice se sousedními státy (3 462 km)	
Země	Rozloha v km ²
Sýrie	600
Jordánsko	178
Saúdská Arábie	812
Kuvajt	195
Turecko	377
Írán	1300

Zdroj: Businessinfo. *Informace o teritoriu* [online]. [cit-2014-11-18]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/irak-zakladni-informace-o-teritoriu-19115.html>.

2.2.2 Rizika pro návštěvníky země

Náboženství má v Iráku zásadní význam. Je zde 97 % muslimů, z toho 60 - 65 % šiitů a 32 - 37 % sunnitů. Dále to jsou 1–3 % křesťané (chaldejská katolická, syrská ortodoxní i nestoriánská – asyrská východní církev) a minoritní skupinou jsou zde Mandeané (al-Šabi`a al-Manda), Šabakové, Jezídové a Zoroastriáni.

V Iráku se nacházejí lokality se zvýšeným rizikem nejen pro cizince. V některých částech hrozí teroristické útoky, únosy a dopravní omezení. Bezpečnostní situace v Iráku je - i přes stále postupující trend směrem ke stabilizaci - riziková a obtížně předvídatelná. V této zemi působí taky izolované skupiny politických extrémistů a kriminální uskupení, přičemž jejich cílem se mohou stát cizinci postrádající znalost místního prostředí a adekvátní ochranu. Do jisté míry bezpečné jsou z hlediska pohybu cizinců provincie Regionu iráckého Kurdistánu (Dohúk, Erbil, Sulajmaniya), také oblast Basry na jihu země.

Obecně se doporučuje realizovat jednotlivé cesty do Iráku v rámci úzké koordinace s důvěryhodnými místními partnery, a to ať již se zástupci úřadů na vládní nebo provinční úrovni či představiteli státních podniků, nebo s prověřenými místními podnikateli. V zemi je však omezený přístup k základní zdravotní pomoci. Funguje zde vnitrostátní letecká přeprava mezi Bagdádem a městy Erbil, Sulajmaniya, Basra a Nadžaf. Pozemní meziměstská přeprava je mimo kurdistánský region nebezpečná¹⁴.

¹⁴ Informace o teritoriu. *Businessinfo* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18].

3 ZASTRAŠUJÍCÍ TECHNIKY POUŽÍVANÉ TERORISTY

3.1 Odborné přístupy k osobnostní výbavě teroristů

Pachatelé něčeho tak neočekávaného, ničivého a velmi odporného, kterým je každý teroristický atentát, přitahují pozornost jako hypnotické postavy a ostře vystupují na pozadí utkaném z mlhy a rozvalin. První dojem, který si člověk odnáší při pohledu na politického či náboženského aktivistu, jenž mačká kohoutek či aktivuje bombu, je, že se jedná o rozpoutané peklo a záhadu, jež musí být rozřešena. Od tohoto okamžiku se objevují domněnky o psychologické stránce teroristy. Navíc nastala důležitá chvíle k tomu, aby tyto domněnky a jejich výchozí předpoklady se uvedly na správnou míru a byly korigovány.

3.1.1 Psychologické teorie

Snaha vysvětlit psychologii teroristů se opírá o dva předpoklady, na které by se nemělo zapomínat. První z nich je *teorie metodologického individualismu*. Tato myšlenka se uplatňuje v nejrůznějších oblastech teorie a výzkumu všech společenských věd a má také silný vliv na všechny směry psychologie. Teoretické modely i autoři pak hlásají metodologický individualismus a předpokládají, že je nutné důkladně objasnit všechny společenské skutky a lidská chování, i když se i tak už analyzují vlastnosti jednotlivců, jež se na zmíněných jevech podílejí. Ti, kdo pracují hlavně s touto ideou při studiu předmětu, pak věří, že poznají-li teroristy, jejich rysy a jejich individuální motivaci, pochopí také samotný terorismus.

Druhá teorie, která leží v podtextu řady psychologických objasnění terorismu, je určitá *idea nenormálnosti*. Jedná se tak o vyjádření dvou věcí, tedy vyjádření menšinového a zřídka chování. Řada osob věří, že nenormální chování nese rysy patologické, nebo na základě psychologických zvláštností.

V první řadě vstupují do hry psychologická vysvětlení terorismu opírající se o zdravý rozum. Psychologická nenormálnost pak odpovídá podivnému či neobvyklému chování, kdy jeho původní příčinou je nějaká organická či duševní nemoc.

Avšak nemocné osoby nejsou jediné, jež mohou jednat statisticky nenormálním způsobem, a to proto, že řadu jiných podivností a extravagantního chování je možné vysvětlit na základě pouze psychologického, i když ne psychopatologického hlediska.

Lze tak shrnout, že existuje určitá tendence k psychologickým či patologickým vysvětlením statisticky nenormálních postojů. Pokud se hovoří o terorismu, pak je tato tendence mnohem obvyklejší a zřetelnější.

Lidské představy spojují teroristu zejména s násilím a ví se tak, že agresivita je symptomem jisté duševní patologie. Na druhé straně chování i diskursy teroristů často připomínají projevy osob s mentálními dysfunkcemi, či dokonce osob pomatených. Existuje celá řada vysvětlení terorismu z hlediska patologie. Pro pochopení nezdaru psychopatologických hypotéz pak stačí je revidovat a představit si, co teroristické aktivity vyžadují. Z duševních poruch jsou nejčastěji připisovány teroristům psychopatie, paranoia a patologické predispozice k násilí či poruchy kontroly impulzivního chování. Psychopatie je charakterizována jako neschopnost vcítit se do jiných osob a pocítit či vytušit jejich utrpení. Uvedená afektivní dysfunkce pak umožňuje, aby psychopati páchali kruté činy na nevinných a bezbranných osobách, jako je tomu například u sériových vrahů. Podobnou emoční necitlivost zároveň doprovázejí také další rysy, jako je například hluboký egocentrismus, impulzivnost, model provinilého chování, jenž směřuje k překračování společenských konvencí či k dodržování jen těch, které jsou osobně výhodné a silná tendence k manipulaci i klamání jiných osob. Je však i možné, že do teroristické organizace pronikne také nějaký psychopat.

Teorie, které jsou typické pro teroristickou osobnost, se formulovaly téměř vždy na základě jiných známých psychologických profilů jako například násilnických delikventů, či jiných politických nebo náboženských extremistů. Mezi další příčiny terorismu patří také narcismus a autoritářství.

3.1.2 Smýšlení teroristů

Jak tedy vlastně smýšlejí teroristé? Odpověď lze najít v níže uvedené výpovědi, o které se profesoru Reinaresovi zmínil bývalý příslušník ETA. Ten vzpomínal na atentáty, při nichž stál s pistolí pouze několik metrů od tváří svých obětí¹⁵: „*Když jsem udělal to, co*

¹⁵ IBAÑEZ, C. a kol. *Logika terorismu*. Praha: Academia, 2009. 321 s.

jsem udělal, cítil jsem se jako pán a spal jsem jako král. Žádné problémy, vůbec žádné! Ani jednou jedinkrát jsem si neřekl: hrome, co jsem to udělal! To nikdy¹⁶.

Další tragický příběh, který mnohem lépe ilustruje chlad některých teroristů a v němž je hlavním hrdinou Jordánek Nezar Hindaw, se stal v dubnu 1986. Hindaw chtěl vyhodit do vzduchu letadlo, proto svou těhotnou přítelkyni poslal do Izraele běžnou leteckou linkou a do zavazadla jí dal výbušninu. Britské policii se však podařilo bombu objevit a zneškodnit a tím zachránit ji a všech dalších 368 cestujících.

Heskin uvádí, že patřit do teroristické skupiny by pro něj mohlo být docela přitažlivé, jelikož by tak uspokojil své agresivní sklony. Terorismus vyžaduje schopnost spolupracovat ve skupině, což však není silná stránka psychopatů, a je tak nepravděpodobné, že uvedený typ lidí je ochoten obětovat se za věc, jež nenese okamžitý osobní prospěch, podobně jako je tomu u běžných teroristů. Na druhé straně ani není jisté, zda všichni teroristé mají v sobě stejný emoční chlad bez schopnosti vcítit se do myšlení obětí, tedy pouze jejich politická nebo náboženská přesvědčení jim tak dovolují páchat takové krutosti, aniž by necitlivost byla v jejich povaze. Řada teroristů pak uznala, že hlavní pohnutkou jejich činů je nenávisť, což je cit neslučitelný s psychopatickým emočním chladem. Terorista nemusí prožívat intenzivní emoce při atentátu, ale to nebrání tomu, aby se nerozcitlivěl jindy a neměl své jiné emoce, nemiloval svou rodinu, dokonce aby se nezamiloval a necítil soucit s utrpením ostatních (svých dětí, přátel, druhů, krajanů).

Na oficiálním seznamu, který používají psychiatři a psychologové pro diagnózu nejruznějších známých psychopatologických poruch (DSM-IV), je možné najít také kategorii nazvanou **zmatek paranoické osobnosti**. Nakonec je nezbytné uvést, že paranoia je známá rovněž jako projev těžkých duševních nemocí, jakou je schizofrenie. Určité pojetí skutečnosti, jež je charakteristické pro osoby zasažené paranoidními sklony, se objevují v projevech Soko Asahary, vůdce sekty Óm Šinrikjó, kde je ospravedlňováno použití násilí¹⁷.

¹⁶ IBAÑEZ, C. a kol. *Logika terorismu*. Praha: Academia, 2009. 132 s.

¹⁷ Tamtéž, 321 s.

3.2 Techniky provádění akcí užívané teroristy

Mezi techniky používané teroristy patří řada brutálních činů. Jedná se o běžně známé techniky jako například výbušniny, ale také mnohé další. Jejich přehled je uveden níže.

3.2.1 Používání výbušnin

Bombové útoky jsou nejčastějším typem teroristických aktivit. Obvykle se jedná o improvizované výbušné zařízení, které je levné a snadno dostupné. Moderní zařízení jsou v současnosti mnohem menší a je těžší je odhalit. Obsahují velmi destruktivní účinky jako například v roce 1998, kdy byly bombardovány dvě Americké ambasády v Africe. Bombové útoky si tehdy vyžádaly životy více než 200 lidí, včetně 12 nevinných amerických občanů, přičemž bylo zraněno více než 5000 civilistů. Teroristé mohou také použít materiály, které jsou snadno dostupné pro průměrného spotřebitele za účelem sestrojení bomby¹⁸.

3.2.2 Únosy lidí

Teroristé používají únosy a rukojmími brání získání vyjednávacích pozic. Jejich smyslem je vyvolat publicitu. Únos je jedním z nejobtížnějších úkonů pro teroristickou skupinu, kterého může dosáhnout. Pokud se to podaří, získávají převahu a mají možnost se dostat k penězům, požadovat propuštění vězněných spolubojovníků a získat publicitu na delší dobu. Únosy rukojmích zahrnuje nejen přijímání rukojmích, ale také zabavení zařízení, s nimiž rukojmí pracovali.

Orgány těmito činy nutí své odpůrce, aby dělali vážná rozhodnutí. Je zjevné, že cílem teroristů je přilákat a udržet pozornost médií. Hlavním cílem teroristů je ovlivnění svého publika, ne samotný únos či rukojmí¹⁹.

¹⁸ Terrorism-research. *Incidents* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18].

¹⁹ Tamtéž.

3.2.3 Ozbrojené útoky a atentáty

Ozbrojené útoky představují různé nájezdy a léčky. Atentátníci zabíjejí vybrané oběti obvykle tím, že užívají bombové útoky a malé zbraně. Jedná se o přestřelky s užitím běžné techniky nebo volně organizovaných teroristických skupin. Zavraždění velkého počtu lidí nebo emotivně laděné vraždy mají vždy psychologický efekt na publikum²⁰.

3.2.4 Zápalná zařízení

Zápalná zařízení jsou další technikou, kterou teroristé používají. Jejich výhodou je skutečnost, že jsou levná a dají se snadno schovat. Používají je teroristické skupiny, které často nejsou dobře organizovány, vybaveny nebo vycvičeny jako hlavní teroristická organizace. Žhářství a zápalná zařízení představují nástroj, kterým lze zničit hotely, vládní budovy nebo průmyslová centra a podává tak doklad tak obraz toho, že aktuální vláda není schopna udržet pořádek ve státě, což je hlavním cílem teroristů²¹.

3.2.5 Únosy letadel

Únosy letadel a cestujících i nákladu jsou velkým problémem terorismu. Jde o vážnou situaci vedoucí k ohrožení posádky, pasažérů, braní rukojmích a dalších skutečností. Únosy letadel jsou pro teroristy velmi poutavé, jelikož mají možnost únosu lidí z různých zemí a také je tím zajištěna velká pozornost²².

3.3 Další teroristické techniky

Kromě aktů násilí uvedených výše také existují další způsoby provádění. Teroristické skupiny rovněž zaměřují útoky proti svým vlastním lidem jako určitou formu trestu za porušení bezpečnosti, zběhnutí a informování jiných osob. Dále provádějí loupeže a vydírání, když potřebují financovat své činy a nemají finanční prostředky od sympatizujících národů. Kyberterorismus je pak novou formou terorismu, která se bude

²⁰ Incidents. *Terrorism-research* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18].

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

stále zvyšovat s tím, jak si lidé zvykli využívat sociální sítě a předávat vlastní kontakty dále a dále prostřednictvím internetu. Kyberterorismus umožňuje teroristům provádět jejich operace s malým nebo nulovým rizikem, což jim také poskytuje možnost narušit nebo zničit sítě a samotné počítače pomocí virů a dalších metod. Výsledkem je přerušení klíčových vládních či obchodních aktivit. Tento druh terorismu není v současné době ještě tak problematický jako jiné druhy teroristických útoků, to se však může změnit a jeho dopad může být velmi destruktivní²³.

Mezi důležité způsoby teroristických činů patří topení, elektřina, třesení a další metody.

3.3.1 Topení

Jedná se o mučení, kdy je daná osoba svázána, na hlavu ji natáhnou igelitovou tašku a začnou na ni lít vodu. Lidé mohou být přivázáni k prknu, jež noří do vody v takovém úhlu, aby jejich hlava byla výše než plíce. Budou se dusit, ale voda se do plic nedostane. Jedná se o otřesnou metodu, kterou CIA zakázala, avšak teroristé ji používají dále²⁴.

3.3.2 Elektřina

Dalším způsobem, jak teroristé získávají informace, je použití elektřiny, kterou pouštějí lidem do těla a zejména na velmi citlivá místa, jako jsou ústa, podpaží apod.²⁵.

3.3.3 Třesení

Jedná se o metodu, která vypadá nevinně, ale je mnohem horší, než se zdá. Obrovský chlap oběť pevně chytí za ramena a začne s ní třást, dokud z ní nevytřese duši. Mozek oběti třesení s horní polovinou těla vydrží nanejvýš pár minut, poté se dostaví mdloby, nevolnost a zvracení²⁶.

²³ Incidents. *Terorism-research* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18]. .

²⁴ Nejbrutálnější mučící techniky. *Metoo* [online]. ©2014 [cit-2014-11-25]. .

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

3.3.4 Fingované popravy a další

Dále to jsou různé fingované popravy, koktail pravdy, upírání spánku, píchání jehel kamkoliv po těle, skalpování, útoky na genitálie, bičování, pálení, odsekávání prstů, provrtávání ruky, trhání psy, lámání kostí, tahání za autem, vypíchnutí oka nebo uříznutí ucha a další²⁷.

²⁷ Nejbrutálnější mučící techniky. *Metoo* [online]. ©2014 [cit. 2014-11-25].

4 SEBEVRAŽEDNÉ ÚTOKY ISLÁMSKÝCH RADIKÁLŮ PO ZÁŘÍ 2001

V září 2001 došlo k teroristickým útokům zaměřeným proti USA. O této události se dá říci, že jde o nejspektakulárnější a nejúspěšnější sebevražednou operaci v historii terorismu. Toto datum je možno chápat jako přelom ve vnímání sebevražedné taktiky, v pozornosti, která jí je věnována, jak bezpečnostní, tak teroristickou komunitou, ale hlavně ve faktickém výskytu sebevražedných útoků v celosvětovém měřítku. V posledních letech přibýly nové události a s nimi samozřejmě i mnohem větší riziko a výskyt sebevražedných útoků (intervence v Afghánistánu v roce 2001, americká válka v Iráku od roku 2003). To by nebylo zase až tak překvapivé, nebýt časové spojitosti s druhou proměnou. Poslední roky jsou ve znamení daleko častější a razantnější sebevražedné taktiky rozšiřující se do nových zemí, jako jsou např. Indonésie, Maroko, Uzbekistán, Velká Británie, Rusko atd.

V žádném případě se nedá říci, že by za všemi útoky stála al-Káida, teroristická organizace Usáma bin Ládina a jeho společníci. Daná skupina kolem postavy islámského radikalismu opravdu existovala a stále do jisté míry existuje, ale myslet si, že teroristické operace po celém světě jsou řízeny pouze touto skupinou, není na místě. Přesto některé západní zdroje stále dokola opakují domněnky, že al-Káida má své prsty všude a tzv. spící buňky vyčkávají na rozkaz, aby se aktivovaly. Podstatné je, že leckteré teroristické a nejen sebevražedné operace po celém světě úzce souvisejí s tavním teroristickým nebo osvobozeneckým bojem, vycházejícím z místních zdrojů a se samotnou al-Káidou nemají nic společného. Inspirátory či realizátory jsou mnohokrát veteráni z Afghánistánu, ale bin Ládin nereprezentuje celý afghánský odboj. V žádném případě však nelze vyloučit, že tvrdé jádro bin Ládinovy skupiny i nadále představuje díky personálním vazbám mozek některých radikálních skupin rozsetých po světě, ale zůstává otázkou, nakolik je toto jádro kompetentní k organizování útoků, nebo finanční záštitě operací²⁸.

²⁸SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 394 s.

Růst sebevražedných útoků a jejich geografické rozšíření se dá přičítat několika faktorům:

- zčásti dozajista zapůsobily ohlasy a následky 11. září,
- došlo k rozšíření fronty, na níž se vede válka a teror prostřednictvím sebevražedných útoků (přibyla afgánská a irácká fronta),
- invaze USA do Afghánistánu vypudila z tohoto doposud bezpečného útočiště islámských radikálů mnoho více či méně zkušených militantů, již posílili řady různých hnutí v některých zemích nebo okolo sebe shromáždili pod ideou džihádu doposud neorganizované jednotlivce tíhnoucí k radikálnímu islámu²⁹.

4.1 Teroristické útoky spíše místního charakteru bez vazby na al-Kaidu

Jedním z incidentů, který se stal v květnu 2003, jsou sebevražedné útoky v marocké Casablance. Aktéry byli radikálové do té doby bezpečnostnímu aparátu neznámí. Přestože se daný útok nevyznačoval nějakou velkou promyšleností, počet obětí byl dosti vysoký a samotná operace v dosud klidném Maroku vyvolala obrovské pozdvižení. Do útoku se zapojilo zřejmě 14 pachatelů mužského pohlaví, ve věku mezi 20 - 24 lety pocházejících z chudinských slumů na okrajích Casablanky. Tito sebevražední atentátníci kromě sebe zabili přibližně 30 lidí. Pouze jeden muž byl středoškolsky vzdělaný a žádný z nich neměl vojenské zkušenosti. Trhavinu měli útočníci na těle a v několika případech se jim nepodařilo nikoho usmrtit.

Z výše uvedených informací se dá soudit, že mnohé sebevražedné teroristické akty islámských radikálů nejsou dílem promyšlené a dlouho připravované kampaně neznámých či známých aktivistů. Některé operace jsou naopak činem neznámých a bezejmenných osob, jež dříve nebyly známy tím, že by se angažovaly v radikálním hnutí nebo myšlenky blízké radikálnímu islámu propagovaly. Jako bod zlomu se v těchto případech dá označit několik faktorů, jako je např. frustrace mladých muslimů ovlivněných nějakými mezinárodními nebo domácími událostmi vyvolávajícími pocit hněvu, beznaděje, úsilí po osobním hrdinství, touhy po pomstě apod. Na cestu, jež může končit sebevražedným útokem, je přivede nečekaná událost, ke které dojde v jejich bezprostřední blízkosti. Dalším spouštěcím faktorem se může stát setkání se členem nějaké radikální skupiny či setkání se

²⁹ SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 394 s.

starším, charismatickým mužem, velmi často veteránem z Afghánistánu, Čečenska nebo kupříkladu z Bosny. Nejde o promyšlené scénáře, ale o popsané příklady verbování odehrávající se v různých částech světa. Někde slouží k naverbování náborové kanceláře nebo shromažďovací místa radikálních skupin, kde je o zájemce postaráno, jinde může být místem rozhodujícího setkání náboženská škola, mešita či univerzita.

K podobné tragédii jako v marocké Casablance došlo o osm měsíců dříve v jihovýchodní Asii, kde po sebevražedném útoku na indonésském Bali, v říjnu 2002, přišlo o život 202 lidí. Cílem se stal klub navštěvovaný převážně západními turisty. Útočníky - jako v předešlém případě - byli opět mladí muži, kteří nebyli známými islámskými radikály, žádný z nich neměl s největší pravděpodobností vojenské zkušenosti z Afghánistánu a naverbování byli krátce před útoky. Zde však figuroval alespoň jeden starší muž se zkušenostmi z Afghánistánu vystupující v roli technického poradce. Tak jako útok v Casablance, tak i útok na Bali, byly okamžitě připisovány al-Káidě, přičemž čin vycházel z čistě indonéského prostředí a byl realizován mladými Indonésany. Neměl tedy se skupinou okolo bin Ládina nic společného, až na radikální světonázor plný nenávisti k Západu, ospravedlněný překroucenými pasážemi z Koránu a pseudo – náboženskými odůvodněními. Hlavní důvod, proč dochází k útoku právě v nočním klubu, byla nelibost k západním způsobům chování mezi ženou a mužem, kterých byli v turistických oblastech Indonésané svědky.

Vedle výše popsaných útoků se v předchozích letech odehrálo mnoho dalších sebevražedných operací. Ne všechny útoky však byly záležitostí místní islamistické scény a posléze provedené zdejší radikalizovanou mládeží. Mnohé útoky minulých let jsou více spojovány s místními veterány z Afghánistánu a jinými radikálními islámskými internacionály, a některé byly plně v jejich režii³⁰.

4.2 Al-Kaida a globální džihád

Jestliže bylo minulé století světem velkých politických ideologií a fanatismu masových hnutí, začátek třetího tisíciletí náleží globalizaci a revoluci v komunikačních technologiích. Islamistický terorismus hlásající globální džihád je vzhledem k vývoji v posledních desetiletích hlavně věrným výtvozem své doby. Na jeho počátku se objevuje

³⁰SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 394 s.

apokalypticko-mesianistická ideologie a nestálá síť teroristických a guerillových seskupení. Na konci nacházíme přímé reportážní vstupy z míst spektakulárních atentátů odvysílané v hlavním vysílacím čase masmédií s globálním dosahem a přijímány jsou prostřednictvím satelitních antén stejně lehce v pákistánských kmenových územích jako na Manhattanu.

Válka proti terorismu pasovala al-Káidu do pozice vlajkové lodě globálního džihádu. Spojeným státům a jejich spojencům se ani čtyři roky od intervence v Afghánistánu nepodařilo paralyzovat aktivity četných hnutí, jednotlivců a organizací hlásících se k zastřešující ideologii globálního džihádu a teroristické akce se uskutečňují ve spolupráci, pod vedením nebo jménem al-Káidy. Na druhou stranu je ve spoustě zemí obvyklé využít kontext války proti terorismu k odůvodnění represí proti autochtonním islamistickým hnutím nebo skupinám na základě nezdůvodněných či nepravdivých tvrzení, že jde o jakési odnože al-Káidy. Snahy západních bezpečnostních odborníků analyzovat al-Káidu nepřinesly mimo cenných souborů empirických dat dostatečnou definici tohoto fenoménu. V jedné věci se však shodují, že al-Káida není ucelenou teroristickou organizací nebo sítí a v dané ne-organizovanosti spočívá její moc. Samotní radikální islamisté posuzují al-Káidu hlavně jako ideologickou vizi a metodiku činnosti³¹.

4.3 Sebevražedné operace palestinských skupin

Během mnoha desetiletí vyzkoušel dlouholetý ozbrojený odpor radikálních palestinských skupin rozličné druhy taktik. Přestože je rok 1994 považován za počátek systematické kampaně sebevražedných misí, se palestinské sebevražedné útoky dnes pojímají jako naprosto integrální součást ozbrojeného boje proti Izraeli. Palestinci ještě donedávna v očích Západu představovali ty nejběžnější sebevražedné útočníky, přestože úspěšněji a rozsáhleji používali danou taktiku v 90. letech srílánští Tamilští tygři. Hámás, Brigády mučedníků al-Aksá a Islámský džihád jsou hlavními strůjci palestinských operací.

Navzdory několika předchozím incidentům se za první z řady sebevražedných operací pokládá útok Hamásu ve městě Afula v dubnu 1994. Hamás zde použil taktiku, jež se později rozšířila do dalších oblastí v podobě útoku na přeplněnou hromadnou městskou dopravu. Celkem 45 sebevražedných útoků s 261 zabitými bylo provedeno do 11. září

³¹SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 394 s.

2001, v následujících třech letech se jednalo již o 93 útoků s 549 mrtvými. K útokům docházelo nejen v autobusech, ale i v kavárnách, diskotékách, restauracích apod. Oblíbeným cílem se stávaly také skupiny vojáků plnících svou povinnou vojenskou službu. Po sebevražedném útoku budují palestinské radikální skupiny aureolu mučedníka potvrzující neústupnost hnutí, statečnost jeho členů a ztráty způsobené sionistickému nepříteli. Charakteristickým doprovodem provedených operací je uveřejnění jména, věku a fotky nebo nahrávky zahynulých šahidů. Mučedníci pózuji se zbraní v ruce a na záběrech se vedle Koránu objevuje taktéž vlajka či znak organizace. Do palestinských operací se v nedávné době kromě mužů zapojily i ženy, kdy první atentátnicí, které se dostalo veliké publicity, se stala 28 letá WafaIdris. Brigády mučedníků al-Aksá se přihlásily k útoku. Mnohá arabská média bezvýhradně oslavovala tento sebevražedný útok jako hrdinský čin dával se běžně za příklad. Další operace s využitím žen nedaly na sebe dlouho čekat, vždy se k nim přihlásily Brigády mučedníků al-Aksá. Nejdříve Hamás a Islámský džihád nevyužívaly ženských atentátníků, ale později po dané možnosti rovněž sáhly. Zda se bude jednat o trend, jenž se v taktice obou hnutí usadí, ukážou až další léta, nicméně se zdá, že Hamás na rozdíl od Islámského džihádu využil ženu zcela výjimečně. Hamás nasadil poprvé ženu v lednu 2004 (jeho operace byla dosti kontroverzní), Islámský džihád v květnu 2003³².

4.4 Aktuální dění

V rámci této části práce je nutné se blíže podívat na aktuální dění ve světě a jeho vliv na člověka. Během léta přišla zpráva, že byl chladnokrevně zabit americký novinář.

Amerického novináře, Jamese Foleyho, kterého před dvěma lety unesli v Sýrii, popravili bojovníci radikální organizace Islámský stát, jenž ovládá část Sýrie a také Iráku. Video této popravky zveřejnili radikálové na sociální síti. Foley na téměř pětiminutovém videu nazvaném „Vzkaz Americe“ klečí v poušti a vedle něj stojí černě oděný, maskovaný muž s nožem a hovoří k Americe, ale i celému světu s cílem nahnat strach³³. Nejprve pronáší svůj vzkaz Foley. Obracejí se na americkou vládu, rodinu a přátele a Washington

³² RADĚJ, T. Sebevražedný terorismus - kult mučedníka v islámu. In: SULEIMANOV, Emil (ed.). *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. s. 183–197. ISBN 978-80-7419-038-4.

³³ Islamisté popravili amerického novináře. *Novinky* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

označil za svého skutečného vraha:...,vyzývám své přátele, rodinu a milované, aby povstali proti mým skutečným vrahům, americké vládě, protože to, co se mi stane, je pouze výsledkem jejich lhostejnosti a zločinnosti,"³⁴ uvádí. Rodinu také vyzval, aby nepřijímala žádné drobné odškodné za jeho smrt, jež dle jeho slov zapříčinily poslední letecké údery USA proti Islámskému státu na severu Iráku³⁵. Poté hovoří muž, který stojí vedle novináře:...,*toto je James Wright Foley, americký občan z vaší země. Jako vláda jste v čele agrese vůči Islámskému státu. Spikli jste se proti nám. Dnes na nás vaše vojenské letectvo každý den v Iráku útočí. Vaše údery způsobily oběti mezi muslimy. Už nebojujete proti povstání. My jsme islámská armáda a stát, které byly přijaty velkým množstvím muslimů na celém světě, takže agrese proti Islámskému státu je agresí proti muslimům*"³⁶. Muž hovořil bezvadnou angličtinou s britským přízvukem. Poté přistoupil k Foleymu zezadu, levou rukou mu chytnul bradu a ústa a pravou rukou mu chladnokrevně podřízl krk.

Foley se obrátil rovněž na svého bratra, příslušníka amerického letectva se slovy: „*Přemýšlej o tom, co děláš, a o životech, které ničíš, včetně těch ve vlastní rodině*"³⁷. Dodal také, že pokaždé, když letectvo shodí bombu, podepisuje tak jeho úmrtní list. „*Kéž bych měl víc času a naději na svobodu, abych viděl ještě jednou svoji rodinu,*"³⁸ pronesl ke konci Foley a hovor uzavřel tím, že se možná raději neměl narodit jako Američan³⁹.

Islámský stát tímto videem varoval Američany, že je „utopí v krvi“, jestliže nálety neustanou. Radikálové zároveň varovali, že budou útočit tzv. kdekoliv. Záznam dále doprovodili fotografií Američana, který byl setnutý během války v Iráku. Na konci videa s Foleyem se objevil rovněž snímek jiného zajatce v oranžovém triku se jménem Steven Joel Sotloff, přičemž popravčí v tu chvíli americkému prezidentovi vzkázal, že život tohoto amerického občana závisí na jeho dalším rozhodnutí.

Foleyho matka Diane uvedla, že je celá rodina na něj hrdá a že byl jinak nevinný, tedy nepodílel se na žádné politické akci apod. Foley pracoval jako reportér na volné noze a na Blízkém východě působil pět let. Pracoval pro server GlobalPost, kde dokumentoval

³⁴ Islamisté popravili amerického novináře. *Novinky* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Tamtéž.

válku v Sýrii a spolupracoval s francouzskou agenturou AFP. Unesen byl již koncem listopadu 2012⁴⁰.

Z výše uvedených informací je patrné, zvláště z poslední věty popravčího, že jde o psychologii:...,*Život tohoto amerického občana, Obama, závisí na tvém dalším rozhodnutí*⁴¹. Touto větou se podařilo popravčímu, a tak celému islámskému světu označit za viníka právě prezidenta Baracka Obamu. Zároveň mu dal do rukou rozhodnutí a vinu za smrt tohoto novináře, ale i dalšího člověka, kterého držel v zajetí. Cílem tak bylo zastrašit lid a díky slovům novináře také lid nasměrovat proti americkému rozhodnutí a bojům kdekoliv na světě či jiným zásahům.

Pokud se jedná o psychologii, pak je vidět, že islamisté zapůsobili na celý svět, protože video, které veřejně umístili na internet, je natolik brutální, že nedokáže nechat chladného nikoho. Je však otázkou, zda se tímto videem podařilo vzbudit nenávist k islamistům nebo naopak k americké armádě a vládě Baracka Obamy, jelikož ze slov novináře plyne, že právě americká vláda může za jeho smrt. Navíc jeho rodina má v tom jasno – skutečným viníkem je americká vláda. Pravdou však zůstává, že svět se terorismu bojí, přestože zřejmě na jeho vzniku a nárůstu má (také na základě slov novináře) značný podíl právě USA.

„V tomto světle je válka v Iráku opravdovým nepochopením základních atributů terorismu, neboť nejen že nezvyšuje bezpečnost USA, tak jak se to snaží tvrdit americká administrativa, ale naopak, jak tvrdí Mezinárodní institut strategických studií, Al Kajda je díky tomu mnohem zákeřnější a nebezpečnější než kdykoli před 11. zářím 2001. Dlouhodobější pobyt amerických jednotek v Iráku, který je z hlediska stabilizace země žádoucí, však zřejmě paradoxně vede k nárůstu a prohloubení nenávisti proti „okupující mocnosti“ a připravuje tak živnou půdu pro nábor do řad Al Kajdy“⁴².

⁴⁰ Islamisté popravili amerického novináře. *Novinky* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25]. .

⁴¹ Tamtéž.

⁴² PAŘÍZKOVÁ, L. Motivace terorismu a východiska boje s ním. *Obrana a strategie. Defence & Strategy* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

4.5 Psychologické motivy terorismu

V rámci motivace k terorismu je nutné rozlišovat osobní a jiné motivace. V případě uchýlení se k terorismu ta osobní představuje zpravidla racionální volbu beroucí v úvahu náklady, zisk, rizika, nebezpečí a také následky daného útoku. Racionální terorista nejčastěji porovnává obranou kapacitu subjektu s jeho schopností zaútočit. Snaží se zhodnotit dopady poselství, jež se pokouší tímto činem zveřejnit a také posoudí pravděpodobnost a sílu odvetných akcí proti jeho organizaci nebo samotnou reakci veřejnosti. Překročením určité hranice tolerance tento člověk riskuje ztrátu podpory části veřejnosti. Někdy však může terorismus ztratit své zastánce, jelikož je ve své podstatě tzv. elitní. I když bojuje ve věci společného dobra, tedy například formou národního osvobození, není běžné obyvatelstvo do tohoto boje začleněno, tím pádem může vyjadřovat nepochopení nebo nesouhlas s cíli teroristického působení. Důležitým důvodem, proč se tyto skupiny uchylují k terorismu, je především skutečnost, že se jim nedaří získat větší podporu ve společnosti. Přitom není důležité, jestli pro neochotu členů věnovat čas a zdroje potřebné pro mobilizaci obyvatelstva, či z toho důvodu, že obyvatelstvo nesdílí ideologické názory teroristů. Teroristický čin tak může mít svůj význam také v tom, že poukazuje na realitu a skutečnost, že současný režim může být ohrožen a je možná nelegální opozice. Zde působí teroristický útok jako určitý katalyzátor a ne jako nějaká náhražka masové revolvy⁴³.

Terorismus může tedy sloužit jako zkratka směrem k revoluci. Organizátoři revolucí usilují o získání časově náročné organizační práce, která je spojena s mobilizací obyvatelstva. Úspěch takového útoku závisí na reakci vlády na vzniklou atmosféru strachu. V případě Al Kajdy se nejdříve snažila řešit situaci uvnitř despotických režimů Blízkého a Středního východu pomocí vnitřního odporu, který byl však tvrdě potlačen. Dále například v rámci situace, kdy nešlo vyjádřit svůj odpor k fungování společnosti v obvyklých demokratických procedurách, kam patří volby nebo občanské iniciativy, se frustrovaní členové zmíněných společností uchýlili právě k terorismu. Jejich hlavním cílem jsou nejprve samotné zkorumpované režimy a poté i ti, kdo je drží u moci. Tímto se hněv radikálních islamistů obrátil proti Spojeným státům. Protiteroristická bezpečnostní opatření

⁴³ CRENSHAW, M. The Logic of Terrorism: Terrorist Behavior as a Product of Strategic Choice. 1998. In: Howard D. RUSSEL a. Reid L. SAWYER, eds. *Terrorism and Counterterrorism*. Guilford : McGraw-Hill/Dushkin, 2002, s. 55 – 67.

se takto potýkají s řadou problémů, kam například patří silný důraz na bezpečnost, jenž spíše zvyšuje symbolickou hodnotu násilí. Tímto dochází k jejich kontraproduktivním následkům - a tak není výjimečná situace, kdy vlády samy zvětšují bezpečnostní hrozbu. Výsledkem je často přijetí represivních opatření proti vlastnímu obyvatelstvu. Atmosféra strachu tímto pomáhá legislativním složkám přijímat zákony, jež by za normálních okolností opozice nekompromisně odmítla. To dokazují nedávné skutečnosti týkající se USA, kde byla po vyhlášení války proti terorismu přijata řada kontroverzních represivních zákonů, jež v šuplících Kongresu čekala na vhodnou příležitost celou řadu let, přičemž jejich přijetí za normálních okolností bylo nemyslitelné. Rychlost, s jakou se Patriot Act I po 11. září 2001 objevil (během jednoho měsíce), zcela jistě vybízí k pochybám o původu opatření, jež v rámci zmíněného zákona bylo bez jakýchkoliv diskusí přijato. Není tajemstvím, jaké skutečnosti tato opatření mají ve své podstatě a že mají jen málo společného s efektivním bojem proti terorismu. K tomuto kroku posloužila atmosféra strachu k přijetí jinak neprůchodných opatření. Je tak možné vidět, že i přesto, že se jedná o demokratický stát, souhlasili všichni členové Kongresu až na jednoho s přijetím daného zákona⁴⁴.

„Situace v represivních režimech je mnohem složitější, neboť strach je všudy přítomný a pouhé podezření na podporu opozičních skupin může vést k tvrdým sankcím. Paradoxem je, že právě tato nemožnost vyjádřit nesouhlas s vedením země přivádí opoziční skupiny k rozhodnutí použít taktik terorismu“⁴⁵.

Terorismus zpravidla slouží k dosažení určitých politických cílů, avšak jeho cíle mohou být také náboženské či ideologické⁴⁶. Politickou definici terorismu je možné hledat například ve vyjádření Jana Zemana, který uvádí, že: „...*Terorismus je politicky motivovaná násilná kriminalita (obzvláště vražda, únosy, braní rukojmích) s revolučním, popřípadě extremistickým pozadím motivu*“⁴⁷.

Otázka racionality závisí na jejím odlišném chápání v různých kulturách, kdy právě kultura hraje velmi důležitou roli v otázce podpory terorismu. V kolektivně laděné společnosti je, s rozdílem od společnosti individualistické, nábor potenciálních teroristů do

⁴⁴ PAŘÍZKOVÁ, L. Motivace terorismu a východiska boje s ním. *Obrana a strategie. Defence&Strategy*[online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ WHITTAKER, D. *The Terrorism Reader*. London: Routledge Chapman a. Hall, 2012.

⁴⁷ ZEMAN, J. *Terorismus: historicko-psychologická studie*. Praha: Triton, 2002, s. 25.

značné míry mnohem jednodušší. Ochota se sebeobětovat, jež v některých kulturách je ceněna jako osobní ctnost, může být určitou pobídkou k angažování se v teroristické organizaci. Hodnotový systém společnosti, dávající přednost vyšším cílům před osobními, či všeobecně přijímaný názor, že řešení konfliktů díky násilí je přijatelné, pak může přispívat ke zvyšování počtu potenciálních kandidátů teroristických organizací. Důležitým faktorem zde je strach z kulturní vyloučenosti z dominantní kultury a zvláště pak pocit tzv. vydědění. K vůbec nejdůležitějším kulturním hodnotám, jež si snaží každý uchovat i bránit, náleží jazyk, náboženství, území nebo rovněž příslušnost k určité skupině⁴⁸. Náboženství je snad vůbec jednou z nejcitlivějších hodnot, jelikož ohrožení náboženského vyznání představuje hrozbu pro současnost, ale také pro minulost a budoucnost. Terorismus konaný ve jménu náboženství může mít velmi násilnou povahu, protože náboženští fanatikové jsou zpravidla pevně přesvědčeni o své pravdě a snaží se ji vnutit také ostatním lidem. Najdou se území a náboženství, kde se boj proti nevěřícím podporuje a ospravedlňuje, dokonce se někdy přímo vyžaduje. V očích stoupenců náboženských extremistů jim dává tato skutečnost legitimitu k páchání násilných činů, i když většina náboženství násilí odmítá⁴⁹.

„Psychologické motivy teroristů se mohou pohybovat od nespokojenosti s vlastním životem a případnou budoucností, přes vnímání teroristického aktu jako „náboženské povinnosti“, až po vnímání ostatních lidí jako příčiny svého neúspěchu. Podstatným smyslem teroristického činu je psychologický dopad na obyvatelstvo i vládní složky – rozšíření pocitu strachu a teroru“⁵⁰.

⁴⁸ WHITTAKER, D. *The Terrorism Reader*. London: Routledge Chapman a. Hall, 2012.

⁴⁹ PAŘÍZKOVÁ, L. Motivace terorismu a východiska boje s ním. *Obrana a strategie. Defence & Strategy* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

⁵⁰ Tamtéž.

4.6 Psychologické dopady terorismu na oběti a pozůstalé

Lidé potřebují na svět nahlížet jako na něco předvídatelného, kde panuje pořádek, tedy regulovatelné místo, jak někdy označují psychologové. Vznik terorismu představoval výjimku z konceptu referenčního rámce pro Američany, ale i pro další lidi na světě, zejména po 11. září 2001. Tato skutečnost může vyvolat okamžité a dlouhodobé psychologické důsledky pro některé jednotlivce. Je-li strach z útoků dostatečně silný, roste paralyzující pocit blížící se zkázy pro obyvatelstvo, dokonce i pro celé lidstvo, což dále může vést ke zranitelnosti, smutku a zoufalství⁵¹. Na základě takového zaplavení vědomí člověka hypertrofující fantazií pak vznikají různé konspirační teorie.

4.6.1 Psychické a fyzické reakce obětí teroristického útoku

Oběti teroristického útoku mohou vykazovat různé problémy:

1. Emocionální reakce - dočasné pocity strachu, šoku, popření, smutku, hněvu, vzteku, pocitu viny, studu, bezmoci a odloučení od významných lidí v jejich životě.
2. Kognitivní reakce - zmatek, nerozhodnost, obavy, dezorientace, problémy se zapamatováním a soustředěním, horší pozornost, sebeobviňování a nechťené vzpomínky.
3. Fyzické reakce - napětí, nevolnost, tělesné bolesti a jiné bolesti, změna libida, nervozita, ospalost, nespavost, další příznaky, jako je zrychlené dýchání, pocení, záchvaty paniky apod.
4. Mezilidské reakce - nedůvěra, podrážděnost, izolace, pocity opuštění nebo odmítnutí, odsuzování apod⁵².

Psychologové se domnívají, že způsobem, jakým se člověk vyrovnal s minulou krizí, se bude vyrovnávat i s těmi dalšími. Pokud mají tito lidé schopnost se zdárně vyrovnat s krizí a takto to učinili již dříve, mohou nové krize zvládat dobře⁵³.

⁵¹ MATHEWSON, J. J. *The Psychological impact of terrorist attacks: Lessons learned for future threats* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

⁵² *Deployment health clinical center* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25]. .

⁵³ MATHEWSON, J. J. *The psychological impact of terrorist attacks: Lessons learned for future threats* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

4.6.2 Psychické problémy pozůstalých po obětech

Někteří pozůstalí teroristických akcí trpí posttraumatickou stresovou poruchou (PTSD). Jedná se o psychiatrické onemocnění, které může nastat po životě ohrožující události, jako jsou boje, přírodní katastrofy, velké nehody, teroristické útoky, nebo násilné útoky⁵⁴. PTSD může způsobit noční můry, pocit odloučení nebo odcizení, její oběti mají problémy se spánkem a chuti k jídlu, provinění a hyper-bdělosti, které významně poškozují jejich kvalitu života⁵⁵. U většiny lidí vystavených traumatu se vyskytne některý z příznaků PTSD v průběhu několika dnů nebo týdnů po vystavení se takovému zážitku. Z výzkumů plyne, že okolo 8 % mužů a 20 % žen postihne PTSD, a téměř u 39 % osob se vyvine chronická forma významného posttraumatického psychického strádání, což může trvat po celou dobu jejich života⁵⁶. PTSD je identifikována jasnými biologickými a psychickými změnami. Často je komplikována souvisejícími poruchami, jako je zneužívání návykových látek, deprese, paměť a kognitivní problémy, dále pracovní nestabilita, manželské problémy a rozvod, rodinné sváry a rodičovské problémy. Osobní ztráta blízkých nebo přátel a život ohrožující nebezpečí patří mezi faktory, které zvyšují zhoršení trvajících problémů⁵⁷.

⁵⁴ SOUTH UTAH UNIVERSITY. *Dealing with Trauma* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

⁵⁵ WILSON, J. P. *Human Adaptation to Extreme Stress: From the Holocaust to Vietnam*. Hardcover: Springer, 1988. 135 s.

⁵⁶ *Post Traumatic Stress Disorder: New Treatment* [online]. ©2015 [cit-2014-12-25].

⁵⁷ MATHEWSON, J. J. *The Psychological Impact of Terrorist Attacks: Lessons Learned For Future Threats* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].

5 PRAKTICKÁ ČÁST. VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V této části práce je pozornost zaměřena na kvantitativní výzkum s použitím dotazníku. Z toho důvodu je nutné se podrobněji zmínit z teoretického hlediska o kvantitativním výzkumu a stanovení předmětu, cílů a účelu výzkumu.

5.1 Obecné pojetí kvantitativního výzkumu

S kvantitativním výzkumem se většinou spojuje obecná představa sociálně psychologického a sociologického výzkumu a lze jej uskutečňovat v případech, pokud se jedná o jevy relativně jednoduché a do značné míry poznané. Jednoduché v tom významu, že nejsou ukryty smyslovému poznávání, mají jednoznačný výraz a je možno se jich zmocnit prostřednictvím užívaných nástrojů zajištění hromadných informací. Většinou jde o jevy dostatečně přesně popsané jak ve struktuře, tak v dynamice, a díky tomu lze odhadnout, jak je definovaný jev stabilní, jakou platnost výroky v něm vyslovené mají. Kvantitativní výzkum se nezaměřuje na to, zda sociální či sociálně psychický jev existuje, jaká je jeho struktura, co obsahuje, jaké má vlastnosti a faktory s ním související nebo jej podmiňují a kterými proměnami prochází.

5.1.1 Zaměření kvalitativního výzkumu

Kvantitativní výzkum sleduje tyto charakteristiky jevů:

- rozsah výskytu zastoupení, při kterém se jedná o množství nebo okruh sociálních subjektů, u nichž se vyskytuje, či oblast, v níž se vyskytuje (např. jaká část zaměstnanců podniku, vysokoškoláků, národa apod.),
- frekvence, což je projev složek sociálního a sociálně psychického jevu v čase, např. opakování jeho výskytu, opětovný výkon činností (např. frekvence hodnocení zaměstnanců, častost čtení knih, opakování nákupů artiklů rychlé spotřeby),
- intenzita jako síla či mohutnost dílčích složek sociálního a sociálně psychického jevu (např. výše příjmu, rozsah spokojenosti a síla zájmu)⁵⁸.

⁵⁸ SURYNEK, A. a kol. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. 159 s..

Dané charakteristiky se převádějí do souboru stabilních ukazatelů zajišťovaných na velkých souborech jednotek (lidských jedinců) a hlavním úkolem kvantitativního výzkumu je měření výše popsaných charakteristik a jejich souvislostí.

Měřit kvalitativně dosti odlišné skutečnosti a jejich poměřování mezi sebou, je možno pouze v případě, jsou-li kvality převedeny na úplně homogenní třídu jevů, kdy touto homogenní třídou je množství (kvantum) vyjádřitelné číslem. Číselné vyjádření sociálně psychických a sociálních jevů dovoluje poté použití matematického a statistického aparátu v sociálně psychologickém a sociologickém výzkumu. Jednoduše a stručně lze říci, že kvantitativní výzkum je výzkum využívající statistických postupů.⁵⁹

5.1.2 Předmět, účel a cíle výzkumu

Sociálně psychologický a sociologický výzkum se jak v rovině věcných řešení, tak i v rovině uspořádání odvíjí od předmětu, účelu a cíle výzkumu. Stanovení předmětu výzkumu hodně úzce souvisí s charakteristikou zadávající instituce a se společenskou objednávkou, lépe řečeno předmět výzkumu vyplývá ze sociální potřeby přesně určené konkrétním subjektem - podnikem, státním orgánem apod.

Účel výzkumu je dán společenskou potřebou, již je návrh určitých opatření na přeměnu momentálního stavu na zkoumaném úseku nebo na jeho optimalizaci. Daná opatření by měla být uskutečňována na základě podkladů objektivních zjištění, jinak by se stal výzkum samoučelný. Z toho lze odvodit, že v žádném případě nezáleží stanovení předmětu a účelu výzkumu na libovůli výzkumníka.

Výzkumné agentury neboli výzkumná pracoviště jsou označovány většinou jako zpracovatelé výzkumných úkolů zadaných zadavateli. Aby později nedocházelo k nepříjemným nedorozuměním, neboť zadavatelé mají velmi často o výzkumné činnosti jen mlhavé představy, v každém případě je bezpodmínečně nutné dohromady konzultovat specifikaci výzkumného problému. Zadavatel v mnoha případech přichází s jistým očekáváním, s požadavky v podobě nejasně nebo nepřesně definovaných cílů, proto zadání, díky neznalosti výzkumné práce může být nadmíru široké, což může značit, že provedení takto zadaného úkolu by nebylo dost dobře realizovatelné. V případě, že by zadání bylo příliš úzké, výzkum by vzhledem k počtu sebraných dat nebyl rentabilní. Je

⁵⁹ SURYNEK, A. a kol. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. 159 s..

žádoucí, než se formuluje definitivní verze úkolu, aby si zadavatelská instituce nechala výzkumný úkol posoudit jak u vlastního, tak i u nezávislého realizátora výzkumu.

Při zadání výzkumného úkolu může dojít k vážnému nebezpečí rozdílného porozumění výchozí problémové situace výzkumnou agenturou. V takovémto případě by celá strategie výzkumu a poté i uspořádání výzkumných prací mířila k získání irelevantních informací, jež zadavatel nežádal. Daná rizika je nutno zavčas vylučovat důslednou přípravou výzkumného projektu, který zpracovatelé předají zadavateli k posouzení.

Pro hodnotný průběh výzkumných prací a zejména pro úspěšnou realizaci výzkumného úkolu je potřebné se vystříhat jakýchkoli neurčitých vymezení. Zadavatel však ne vždy operuje stejným pojmovým aparátem jako výzkumné pracoviště, proto je potřeba mít pořád na paměti zásadu obecné srozumitelnosti, věcnosti a pochopitelnosti.

Předmět, účel a dílčí cíle výzkumu jsou nepostradatelnou složkou projektu. Značnou pozornost je nutné věnovat formulaci účelu výzkumu a navržení dílčích cílů, neboť jde o značně náročný úkol, který určuje další postup práce a kvalitu výzkumu. Pro lehčí provedení tohoto úkolu je potřeba využít precizní logické myšlení a důkladně se seznámit se zkoumanou problematikou.⁶⁰

5.2 Vlastní výzkumné šetření

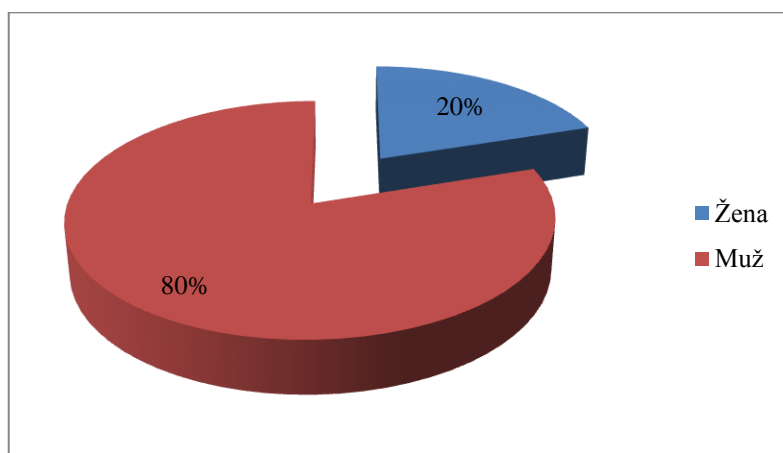
5.2.1 Zkoumaný soubor

Dotazníkové šetření je zaměřeno na zmapování strachu z terorismu u lidí žijících v Praze. Účastnilo se jej celkem 100 osob, kdy 50 respondentů bylo ve věku 22 – 70 let se vzděláním zaměřeným na blízkovýchodní problematiku a stejný počet respondentů ve věku 22 - 70 let se vzděláním jiného formátu.

Dotazníkové šetření bylo uskutečněno v měsíci listopad 2014 v hlavním městě Praha. Respondenti byli získáni prostřednictvím osobního kontaktu s respondenty v terénu a dále byla využita možnost kontaktu na internetu pomocí sociálních sítí.

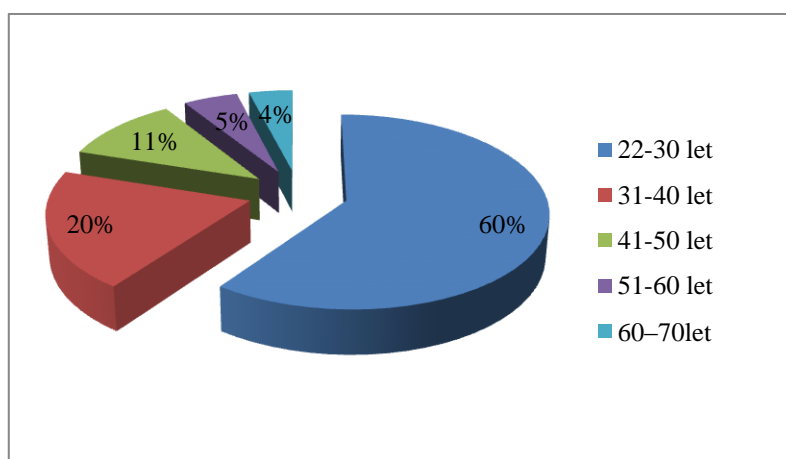
⁶⁰ SURYNEK, A. a kol. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. 159 s.

Graf č. 1. Pohlaví zkoumaného souboru⁶¹

Jak je zřejmé z grafu ,mužů bylo 80 % a žen 20 %.

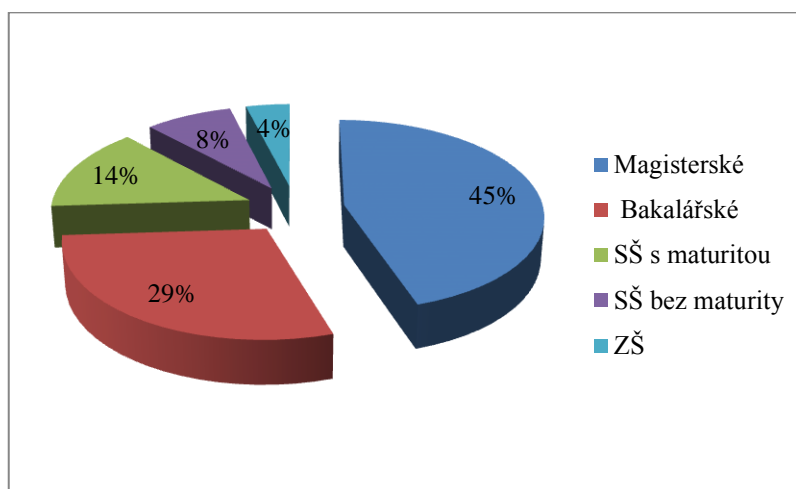
Graf č. 2. Věk zkoumaného souboru

Jsou zde zastoupeni respondenti ve věku 22 - 70 let. Spodní hranice 22 let byla stanovena záměrně proto, že v tomto věku již lidé pracují nebo dokončují či dokončili školu. Horní hranice 70 let byla zvolena proto, že starší senioři už nejsou zpravidla v kontaktu s prací, méně cestují, a proto bylo vhodnější zvolit toto věkové ohraničení. Z grafického zobrazení vyplývá, že nejvíce osob bylo ve věku 22 - 30 let. Druhou nejpočetnější skupinou byl věk 31 - 40 let a následovala kategorie 41 - 50 let. Již méně byla zastoupena kategorie 51 - 60 let a 60 - 70 let.

⁶¹ Všechny grafy jsou zhotoveny autorem této práce.

Graf č. 3. Vzdělání zkoumaných osob

Z výše uvedeného grafu plyne, že nejvíce respondentů má dokončené magisterské studium na vysoké škole, následuje studium bakalářské a dále střední škola s maturitou. Menší počet lidí (8 %) má ukončenou střední školu bez maturitní zkoušky a jen 4 % dotázaných má dokončenou pouze základní školu.

5.2.2 Cíl výzkumného šetření, otázka a hypotézy

Cílem této práce je probádat a odhalit stupeň účinku zastrašujících technik používaných teroristy na obyvatelstvo v Praze. K tomu slouží realizovaný výzkum v této oblasti zaměřený na zjištění míry strachu lidí z terorismu

Výzkumná otázka zní: *Mají nedávné popravky v Iráku a Sýrii vliv na strach z terorismu v naší zemi?*

Stanovené hypotézy pro tuto práci zní:

Hypotéza č.1 (dále H_1): *Nedávné popravky navýšily u lidí v Praze strach z hrozby terorismu a to bez ohledu na vzdělání.*

Hypotéza č.2 (dále H_2): *Větší nejistotu a strach z teroristických útoků budou mít osoby, které se o problematiku zajímají a mají o ní relevantní informace.*

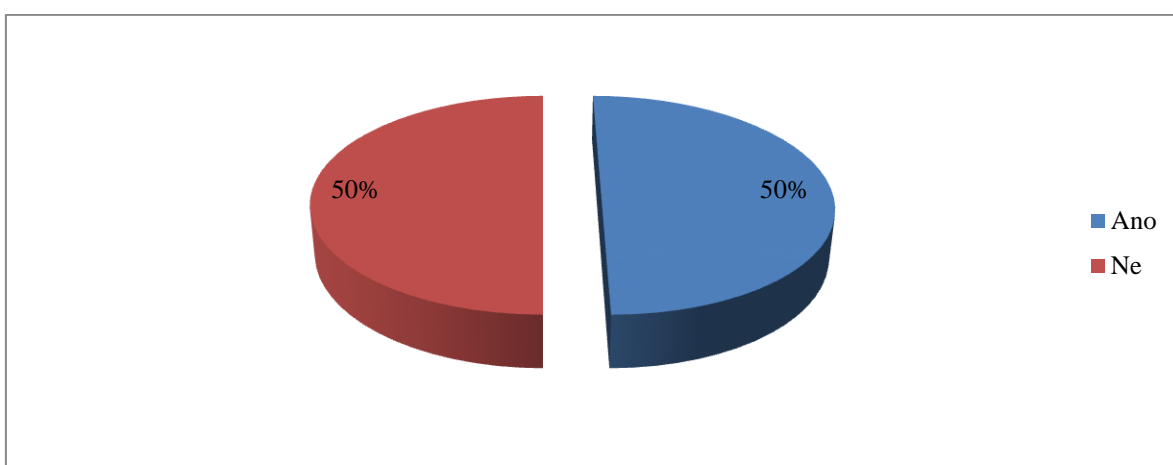
5.2.3 Výsledky

Dotazníkové šetření je vyhodnoceno po jednotlivých otázkách s příložením grafu a komentáře. Je zde použito procentuální vyhodnocení.

První tři otázky týkající se věku, pohlaví a vzdělání jsou zařazeny do předchozí charakteristiky souboru na Grafu č.1 – č. 3.

Otázka č. 4: Je Vaše vzdělání zaměřeno na blízkovýchodní problematiku (terorismus aj.)?

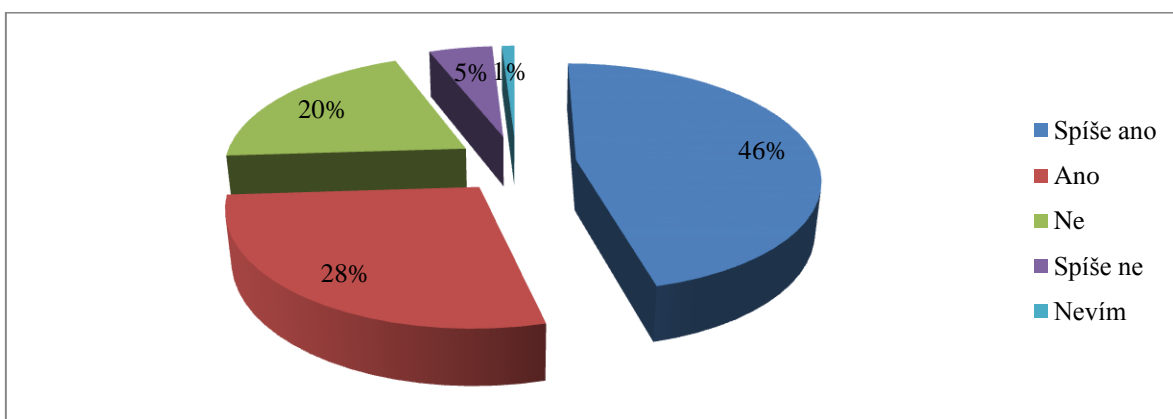
Graf č. 4. Informovanost o blízkovýchodní problematice

Z grafu č. 4 vyplývá, že stejný počet osob má zkušenosti nebo znalosti s blízkovýchodní problematikou a stejný počet respondentů zkušenosti v této oblasti nemá.

Otázka č. 5: Myslíte si, že Česká republika je ohrožena terorismem?

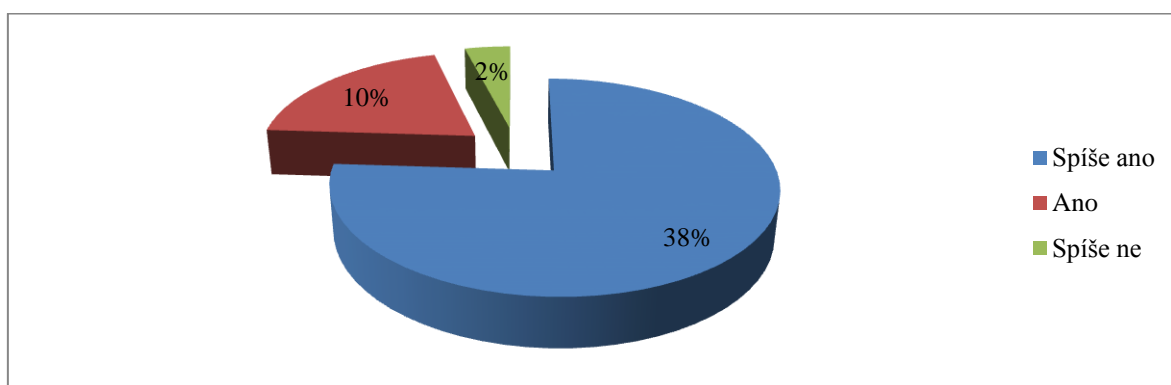
Graf č. 5. Názor na ohrožení ČR terorismem

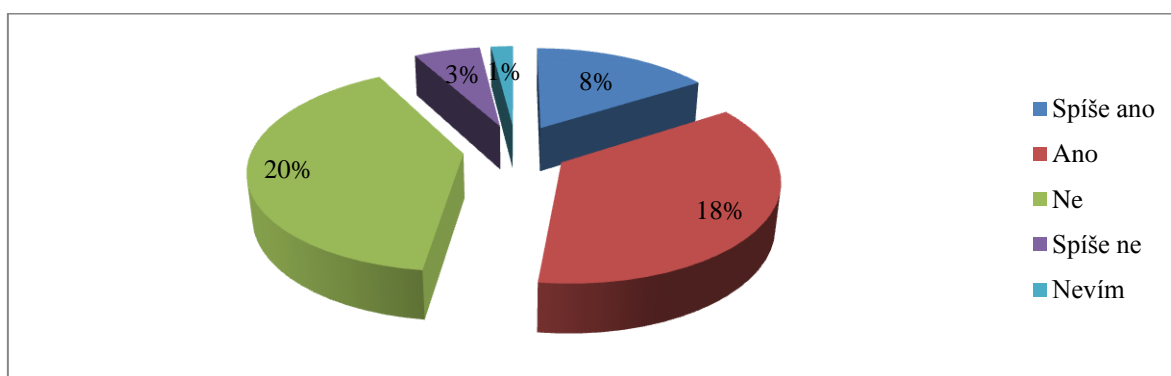
Otázka č. 5 se zaměřila na to, zda si respondenti myslí, že je Česká republika ohrožena terorismem. Nejvíce respondentů (46 %) si myslí, že Česká republika je spíše ohrožena terorismem. Plných 28 % dotázaných pak uvádí, že ano, že je Česká republika ohrožena terorismem. Celkem 20 % oslovených je opačného názoru a jen 5 % uvádí, že Česká republika spíše není ohrožena terorismem.

Dále je nutné tuto otázku již rozdělit na odpovědi, které uvedly osoby znalé této problematiky, a ty, které znalé této problematiky nejsou. Vychází se tedy z celkového počtu osob rozděleného na osoby znalé a osoby neznalé problematiky terorismu. V následujícím grafu jsou zachyceny odpovědi respondentů znalých problematiky.

Graf č. 6. Názory o terorismu informovaných respondentů na ohrožení ČR

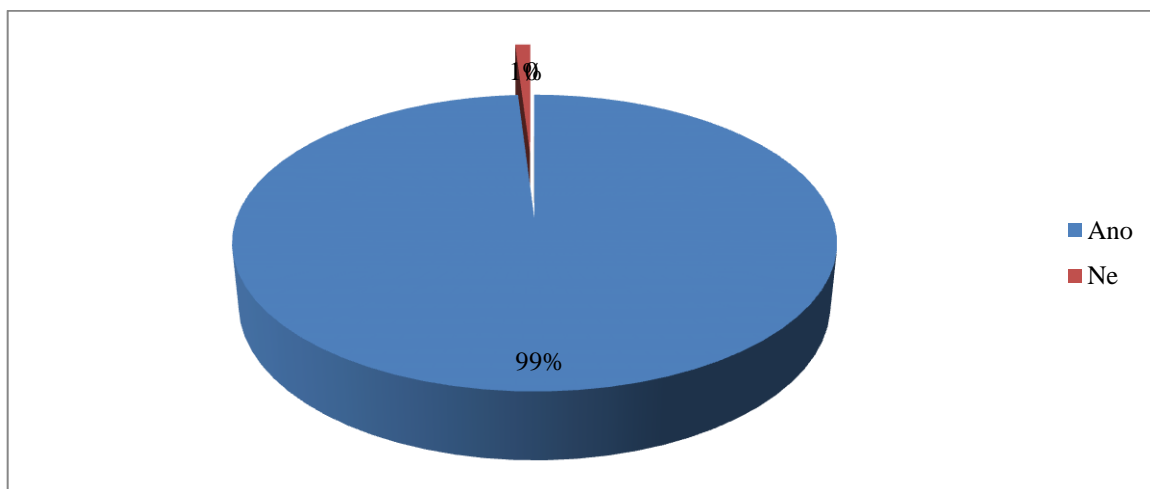
Graf č. 7. Názory osob neznalých problematiky terorismu na ohrožení ČR

Osoby znalé problematiky daleko častěji označily odpověď „ano a spíše ano“, než osoby neznalé problematiky. Celkem se jednalo o 48 % v případě osob znalých problematiky a 38 % osob neznalých problematiky.

Otázka č. 6: Vyvolává ve Vás myšlenka na teroristický útok strach?

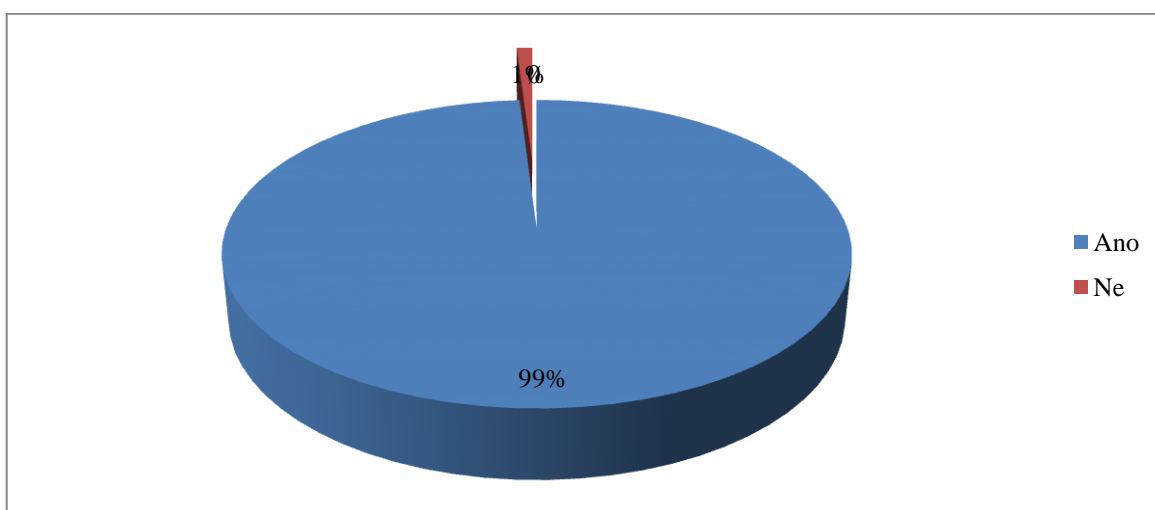
Graf č. 8. Strach z terorismu u zkoumaných osob

Na další otázku odpovědělo kladně 99 % respondentů, jen 10 % respondentů nemá strach z teroristického útoku. V tomto případě není nutné dělat zaměření na osoby znalé problematiky a osoby problematiky neznalé.

Otázka č. 7: Stal/a jste se obětí teroristického útoku?

Graf č. 9. Osoby se zkušeností teroristického útoku

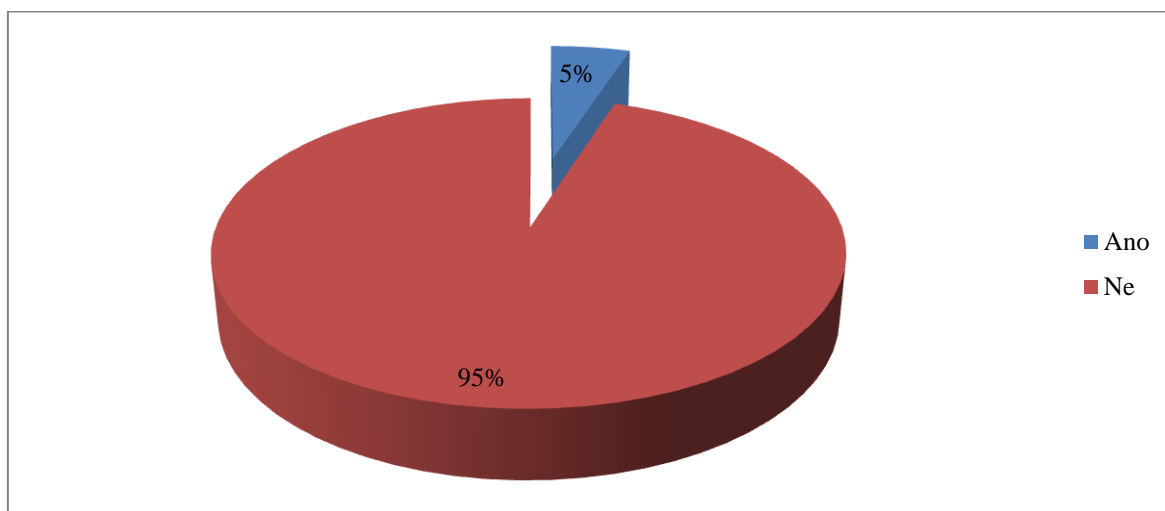

Celkově 99 % dotázaných osob uvedlo, že se s terorismem přímo nesetkalo. Osoba, která kladně odpověděla, patří do osob znalých této problematiky.

Další otázka navazuje na otázku č. 7 a dotazuje se na to, zda se někdo z blízkých respondentů stal obětí teroristického útoku, viz otázka č. 8 a přiložený graf.

Otázka č. 8: Stal se někdo Vašich známých obětí teroristického útoku?

Graf č. 10. Znalost osoby se zkušeností z teroristického útoku

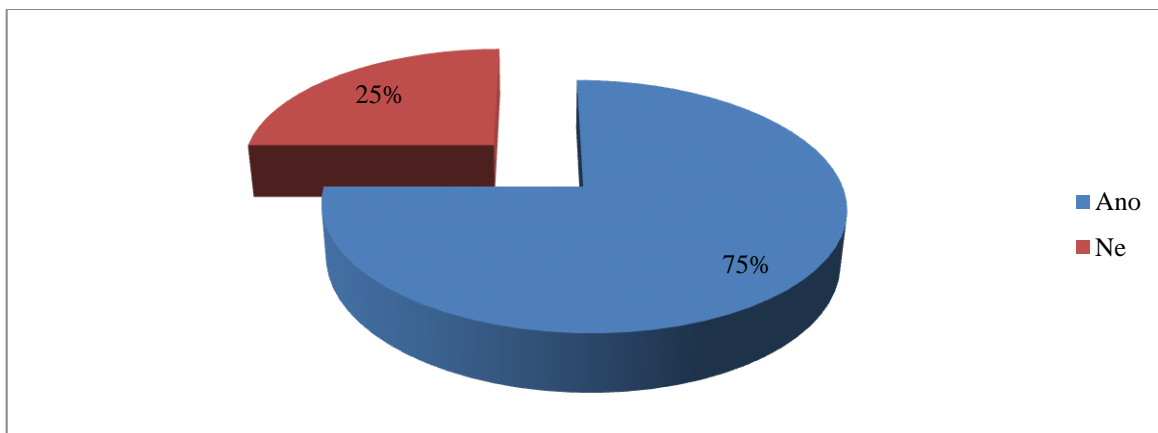
Graf č. 10 shrnuje odpovědi na otázku č. 8 a uvádí, že celkem 5 % dotázaných má nebo mělo známé, kteří se stali obětí teroristického útoku. Otázka č. 9 pak navazuje na otázku č. 7 a vztahuje se tedy pouze na jednu osobu.

Otázka č. 9: Pokud jste prošel/a teroristickým útokem, trpíte následujícími problémy?

V rámci této otázky není uvedeno grafické znázornění. Dotázaný respondent odpověděl podle vlastních zkušeností: strach a obavy, odloučení se od lidí a deprese, noční můry a jiné. V rámci odpovědi „jiné“ dodal: problémy v práci, v rodině, problémy komunikovat v podstatě o čemkoliv, problémy jít jen tak po městě, neschopnost cestovat, stalo se to v zahraničí a mám strach vždy, když mám někam jet.

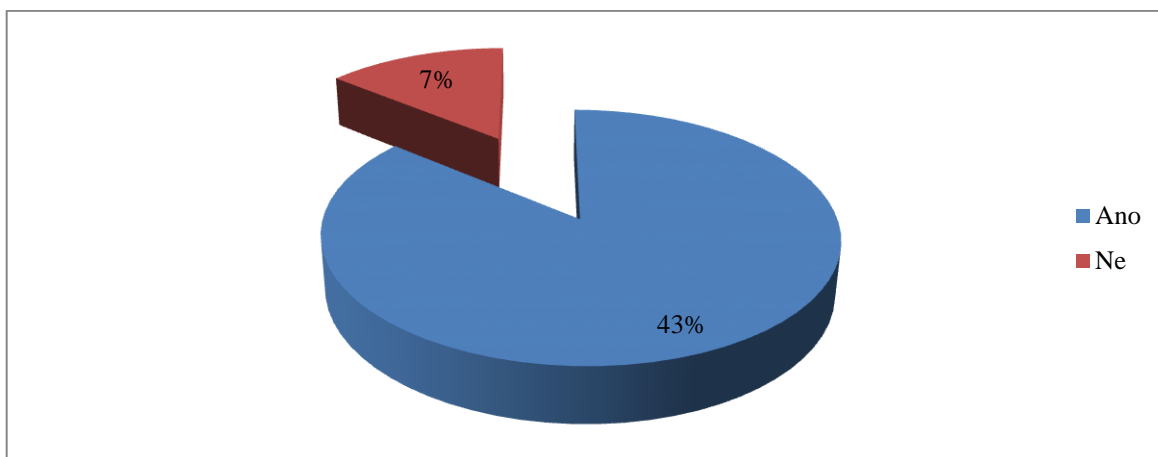
Otázka č. 10: Myslíte si, že může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR?

Graf č. 11. Názor na možnost teroristického útoku v ČR

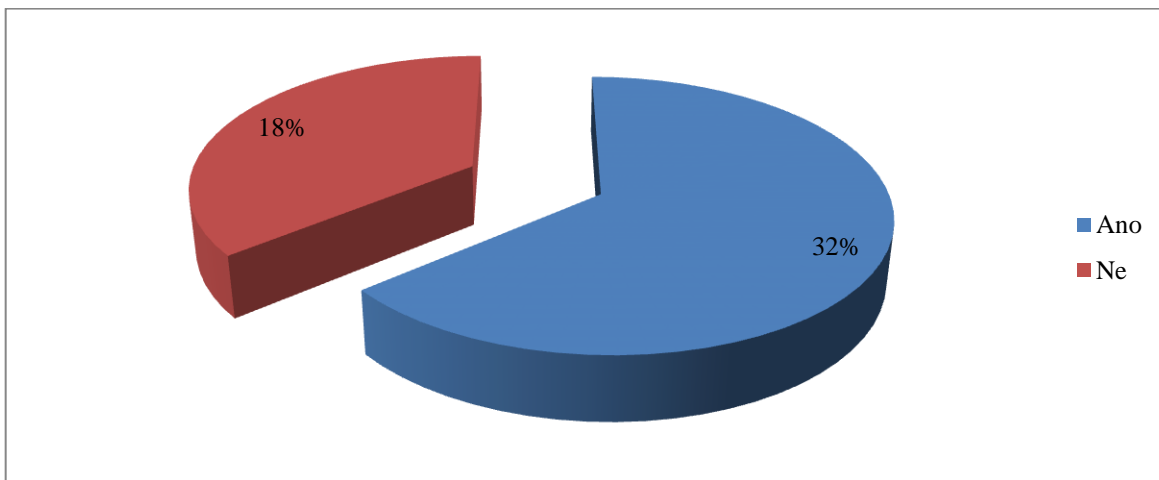

V rámci této otázky je nutné rovněž rozložení na osoby znalé problematiky a osoby problematiky neznalé.

Graf č. 12. Názor na možnost teroristického útoku v ČR v návaznosti na účast českých vojáků v Afganistánu (respondenti znalí problematiky)

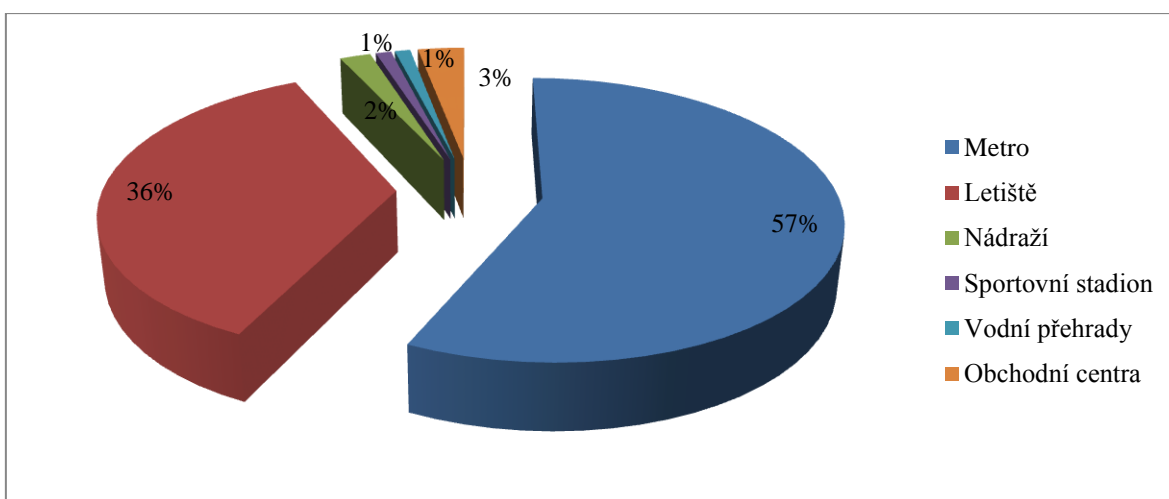
Graf č. 13. Názor na možnost teroristického útoku v ČR v návaznosti na účast českých vojáků v Afganistánu (respondenti neznalí problematiky)

Z grafu č. 12 vyplývá, že osoby znalé problematiky častěji uvádějí, že skutečně může účast českých vojáků v Afghánistánu vyvolat teroristické útoky také v České republice. Pouze 7 % z nich uvedlo, že to možné není. V případě osob neznalých problematiky 32 % respondentů odpovídá kladně a 18 % záporně.

Otázka č. 11: Která místa jsou v Praze nejvíce ohrožena?

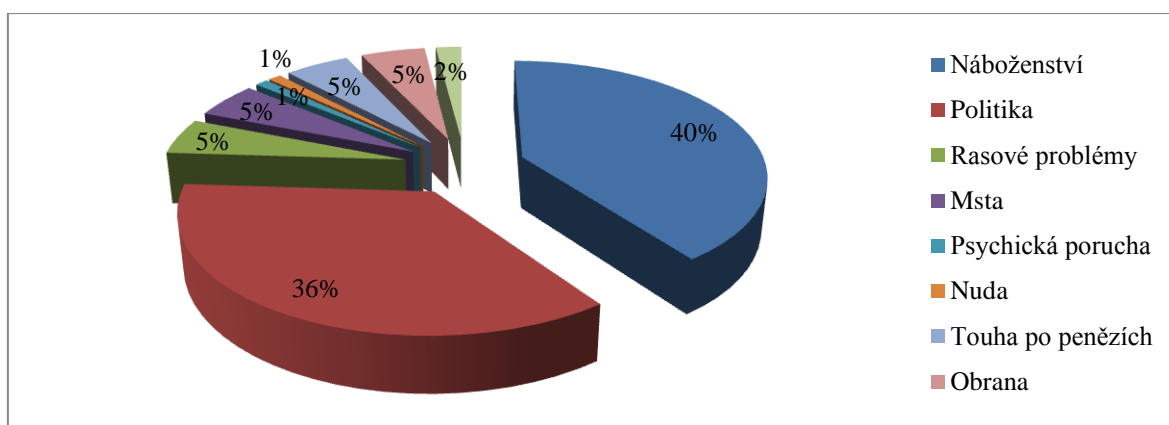
Graf č. 14. Nejohroženější místa v Praze podle názoru zkoumaných osob

Respondenti nejčastěji uváděli metro (35 % osob znalých a 22 % osob neznalých dané problematiky), letiště (10 % osob znalých a 26 % osob neznalých dané problematiky), dále to bylo nádraží, sportovní stadion, vodní přehrady nebo obchodní centra. Nejčastěji bylo tedy uvedeno metro a letiště, a to jak u osob znalých dané problematiky, tak u osob neznalých problematiky terorismu.

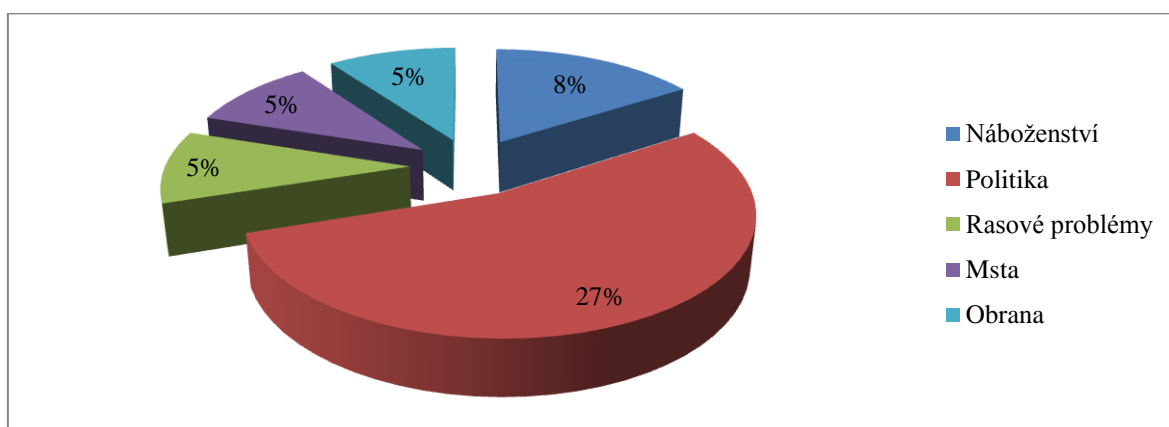
Otázka č. 12: Co vede člověka k tomu, aby se stal teroristou? Vypište prosím!

Graf 15. Názory na příčiny, které vedou člověka k terorismu

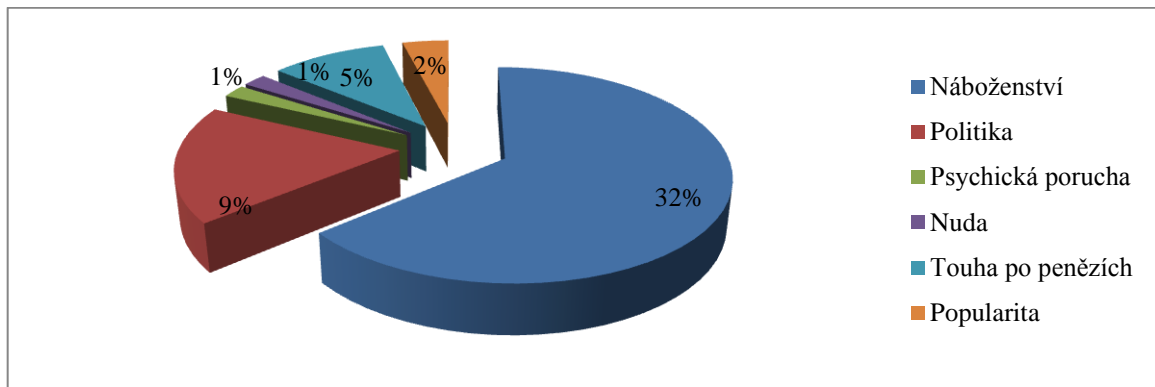

Dle většiny respondentů se člověk stane teroristou díky náboženství (40 %) a politickému názoru (36 %). V rámci této otázky je nutné rovněž rozložení na osoby znalé problematiky a osoby problematiky neznalé.

Graf č. 16. Názor na příčiny vedoucí k terorismu (respondenti znali problematiky)

Graf č.17. Názor na příčiny vedoucí k terorismu (respondenti neznalí problematiky)

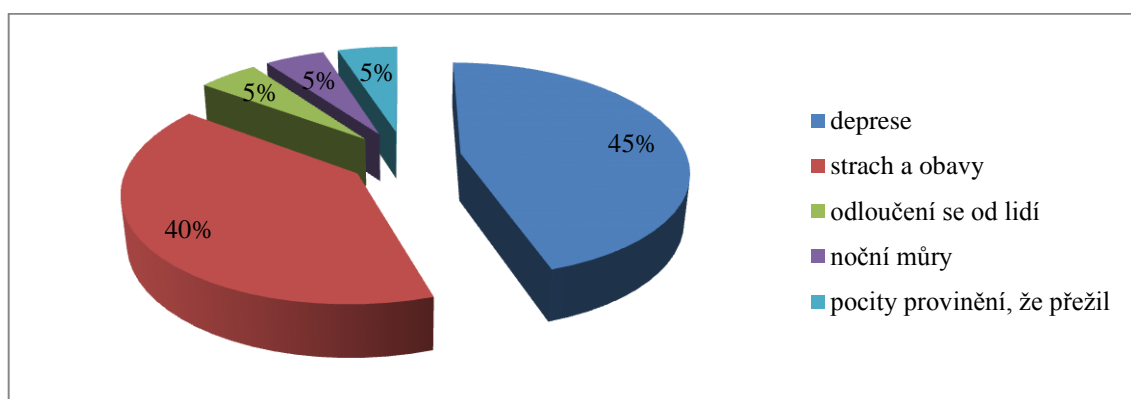

Jak je z výše uvedených grafů patrné, osoby znalé dané problematiky považují za příčiny terorismu politiku a náboženství, ale také rasové problémy, mstu a obranu. V případě osob neznalých dané problematiky se jednalo o náboženství, politiku a také touhu po penězích. Další faktory mají již menší váhu, neboť jsou zastoupeny pouze z 1 %. V případě osob znalých se nejčastěji (27 %) jednalo o politiku.

V další otázce byli respondenti dotazováni, jaké nejčastější psychické poruchy ovlivňují pozůstalé po teroristickém útoku.

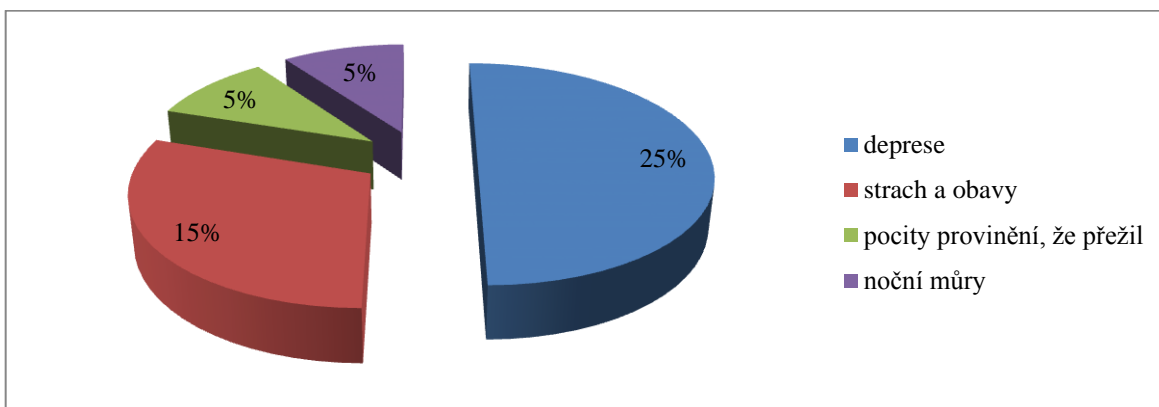
Otázka č. 13: Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické poruchy ovlivňující pozůstalé po teroristickém útoku?

Graf č. 18. Názor na typ psychického postižení pozůstalých po teroristickém útoku

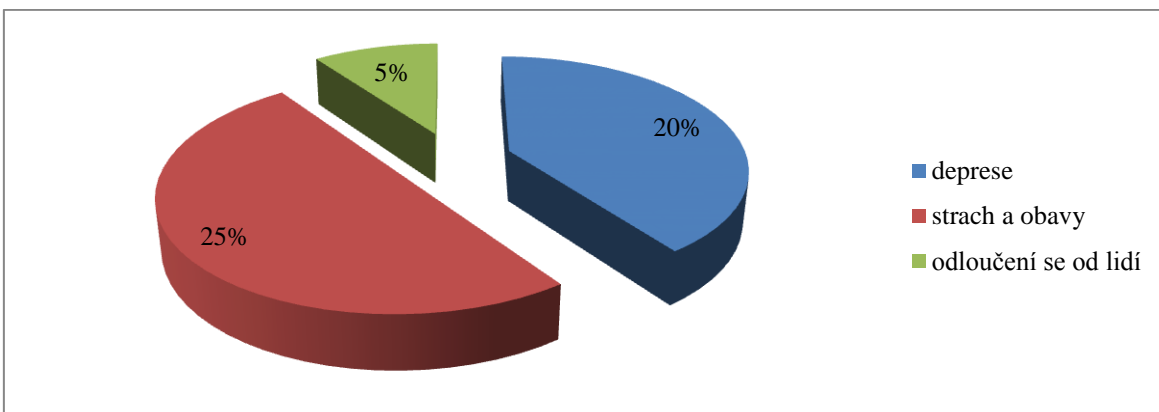

Nejčastější odpovědí byla deprese, strach a obavy. Tyto dvě položky vnímali respondenti jako nejčastější psychické poruchy, ke kterým dochází po teroristickém útoku. V rámci této otázky je nutné rozložení na osoby znalé problematiky a osoby problematiky neznalé.

Graf č. 19. Názor na typ psychického postižení pozůstalých po teroristickém útoku (respondenti ználí problematiky)

Graf č. 20. Názor na typ psychického postižení postižených po teroristickém útoku (respondenti neználí problematiky)

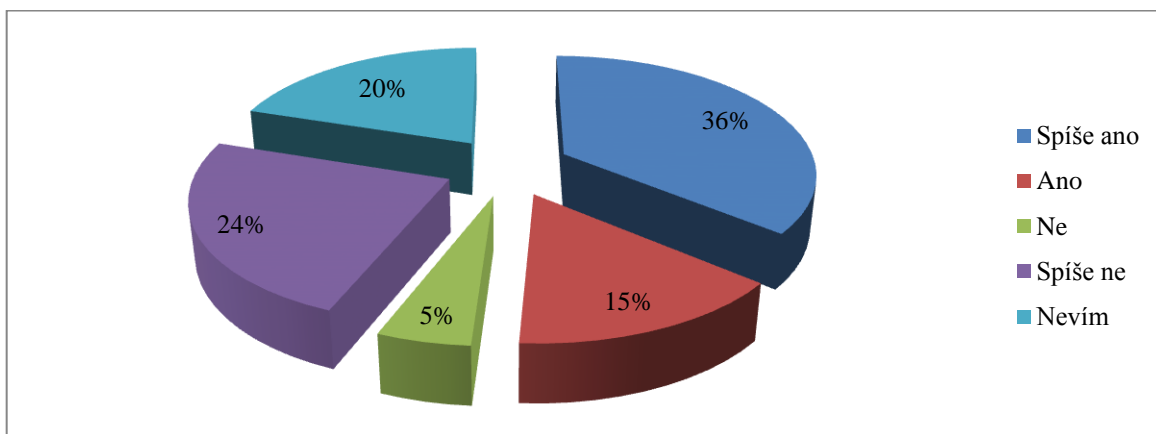
Z grafu č. 17 a 18 plyne, že deprese, strach a obavy jsou nejčastěji zastoupeny u obou skupin respondentů .

Otázka č. 14: Jaké zastrašující techniky teroristé podle Vás používají? Vypište prosím.

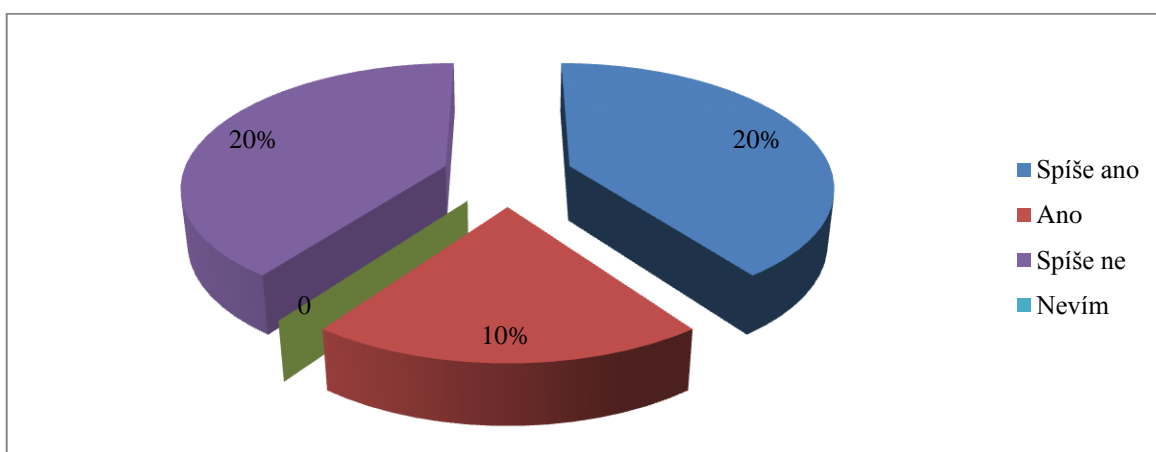
Tato otázka je bez grafu. Nejčastěji byly uváděny výbušniny, únosy lidí, ozbrojené útoky, zápalná zařízení, únosy letadel, další teroristické útoky, topení, elektřina, třesení, fingoané popravy a další.

Otázka č. 15: Máte v současnosti větší strach z terorismu kvůli nedávným popravám v Iráku a Sýrii?

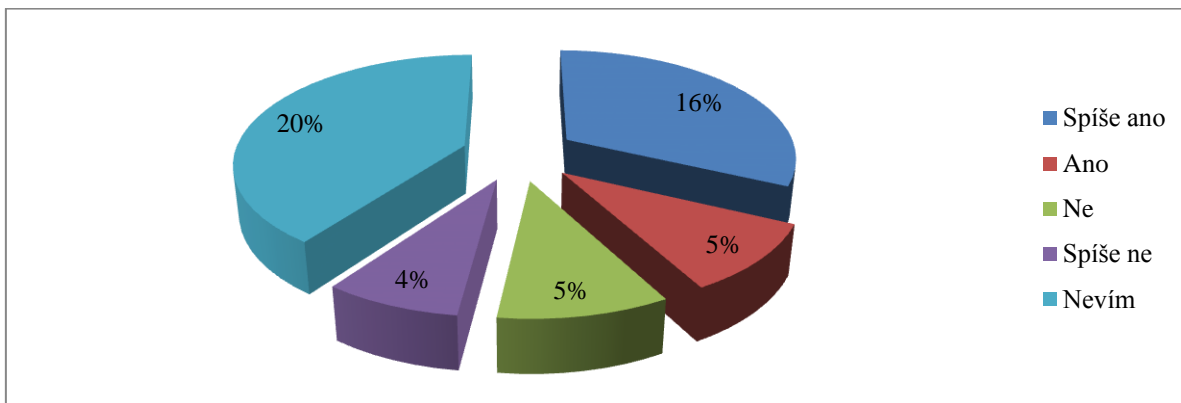
Graf č. 21. Vliv poprav v Iráku a Sýrii v současnosti na zvýšení strachu respondentů

Graf č. 22. Vliv poprav v Iráku a Sýrii v současnosti na zvýšení strachu (respondenti znali problematiku)

Graf 23: Vliv poprav v Iráku a Sýrii v současnosti na zvýšení strachu (respondenti neznali problematiky)

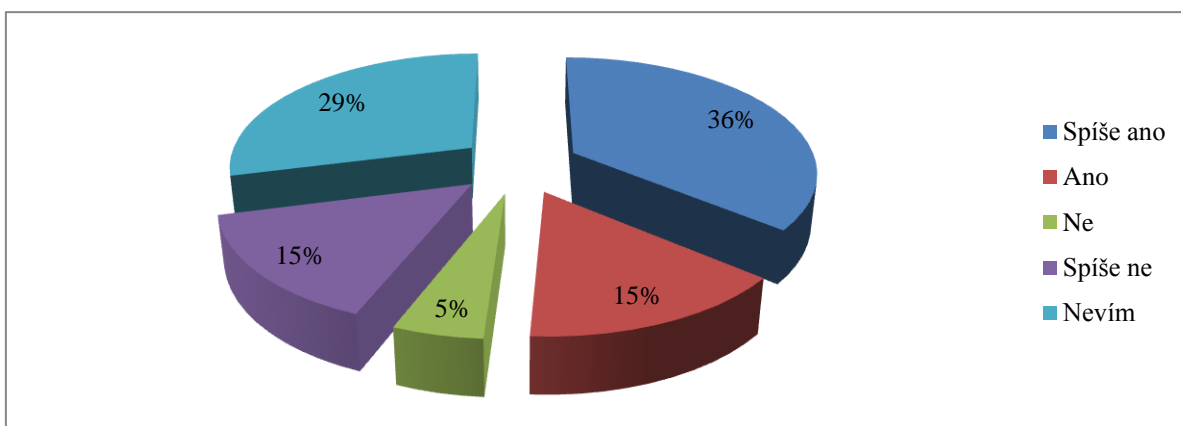

Jak z obou grafů vyplývá, větší strach mají spíše osoby znalé problematiky, než osoby problematiky neznalé. „Spíše ano a ano“ uvedlo celkem 30 % osob znalých dané problematiky a 21 % osob neznalých dané problematiky.

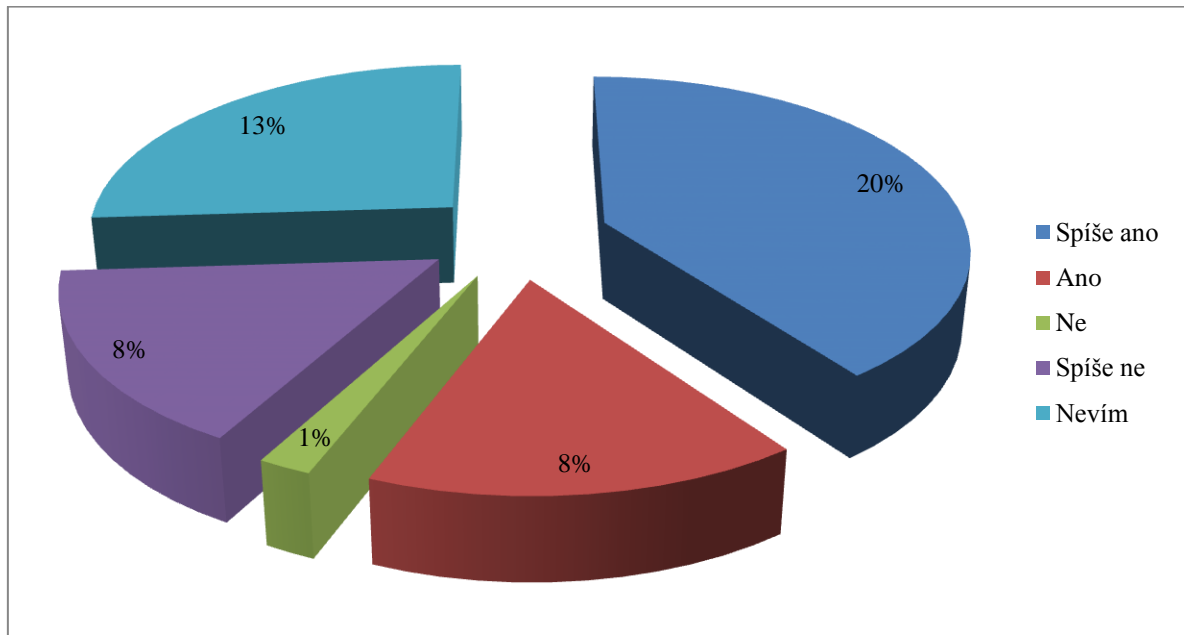
Následující otázka se již zaměřila na to, zda si respondenti myslí, že teroristé zaútočí také na cíle v Praze nebo na celou Českou republiku kvůli výše zmíněným událostem.

Otázka č. 16: Myslíte si, že teroristé zaútočí také na Prahu nebo celou Českou republiku kvůli těmto událostem?

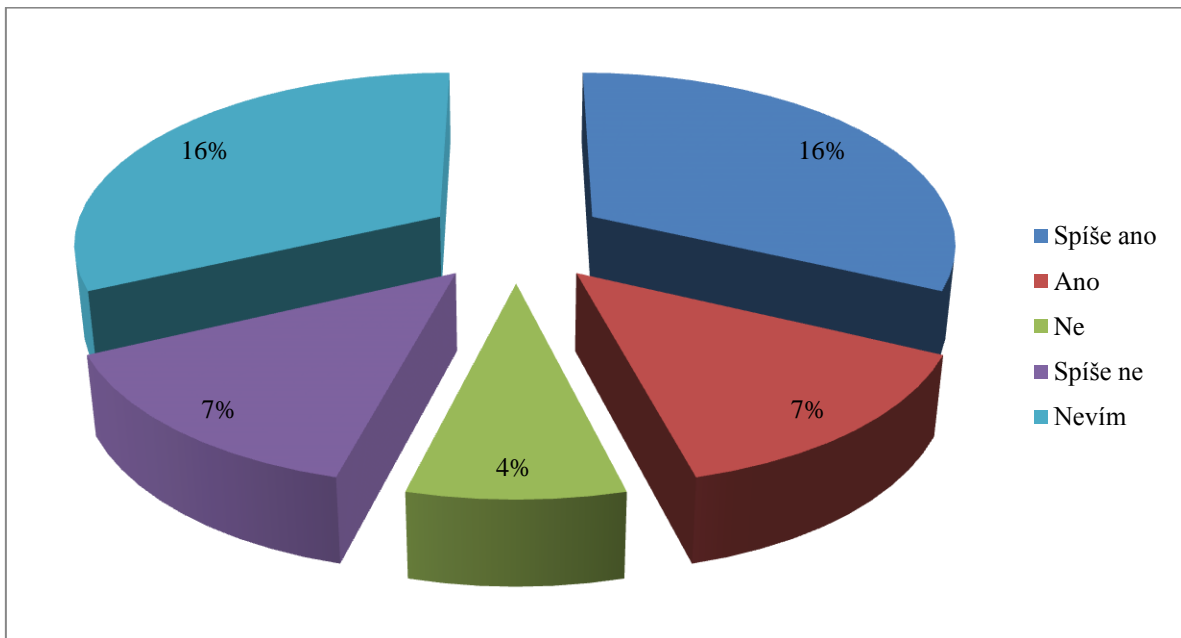
Graf č. 24. Pravděpodobnost možnosti útoku na Prahu nebo celou ČR

Graf č. 24. Pravděpodobnost možnosti útoku na Prahu nebo celou ČR (respondenti znali problematiku)

Graf č. 26. Pravděpodobnost možnosti útoku na Prahu nebo celou ČR (respondenti neznali problematiku)

Z výše uvedených grafů je zřejmé, že odpovědi jsou téměř totožné. Pouze v případě osob neznalých dané problematiky je větší zastoupení osob, které tvrdí, že teroristé zde útočit nebudou.

5.3 Shrnutí dotazníku

Uskutečněné dotazníkové šetření se zabývalo terorismem a jeho vlivem na člověka. Jelikož byly zde zastoupeny dvě skupiny osob rozdělné podle toho, zda jsou či nejsou znalé této problematiky (podle vzdělání), bylo nutné u některých otázek toto dělení striktně dodržet. Jednalo se hlavně o otázky, zda je Česká republika ohrožena terorismem, zda si respondenti myslí, že může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR, jaké jsou nejčastější psychické poruchy ovlivňující pozůstalé po teroristickém útoku nebo zda respondenti mají v současnosti větší strach z terorismu kvůli nedávným popravám v Iráku a Sýrii a také, zda si myslí, že teroristé zaútočí rovněž na Prahu nebo celou Českou republiku kvůli těmto událostem.

V případě otázky, zda je Česká republika ohrožena terorismem, osoby znalé problematiky daleko častěji uvedly odpověď „ano a spíše ano“ než osoby neznalé problematiky. Celkem se jednalo o 48 % v případě osob znalých problematiky, 38 % osob neznalých problematiky.

U otázky týkající se toho, zda může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR, je možné říci, že osoby znalé problematiky častěji uvádějí, že tato možnost zde je. Pouze 7 % z nich uvedlo, že to možné není. V případě osob neznalých problematiky kladně odpovědělo 32 % osob a záporně 18 %.

Další zkoumaná otázka se zabývala tím, jaké jsou nejčastější psychické poruchy ovlivňující pozůstalé po teroristickém útoku. Že mají větší strach odpověděli spíše osoby znalé problematiky, než osoby problematiky neznalé. „Spíše ano a ano“ uvedlo celkem 30 % osob znalých dané problematiky a 21 % osob neznalých dané problematiky.

Další otázka zjišťovala, zda si respondenti myslí, že teroristé zaútočí také na Prahu nebo celou Českou republiku kvůli těmto událostem. Výsledkem jsou téměř totožné odpovědi. Jen v případě osob neznalých dané problematiky je větší zastoupení osob, které tvrdí, že teroristé zde útočit nebudou.

5.4 Vyhodnocení hypotéz

V bakalářské práci byly stanoveny dvě hypotézy, která zněly:

H1: Nedávné popravy navýšily u lidí v Praze strach z hrozby terorismu a to bez ohledu na vzdělání.

Uvedená hypotéza byla potvrzena, jelikož obě kategorie osob, tedy osoby znalé problematiky a osoby neznalé problematiky, odpověděly, že spíše mají strach z hrozby terorismu v České republice. Hypotéza se potvrdila z 64 %. Je nutno pamatovat na to, že osoby, které uvedly, že neví, nemohou být do hodnocení hypotézy zařazeny. Z toho důvodu byla ve vyhodnocení hypotézy vynechána skupina osob s odpovědí „nevím“.

H2: Větší nejistotu a strach z teroristických útoků budou mít osoby, které se o problematiku zajímají a mají o ní relevantní informace.

Rovněž tato hypotéza se potvrdila. Osoby znalé problematiky odpověděli ve všech otázkách stručně a jasně, vyhýbali se otázkám nevím a k problematice přistupovali s vážností. Oproti tomu osoby problematiky neznalé daleko častěji využívali odpovědi nevím či přistupovali k hrozbě útoku velice skepticky.

6 DISKUSE K PROBLEMATICE

Téma této práce se opíralo o složitou problematiku, která je bohužel v současnosti velmi aktuální a celý svět se jí bojí. Jedná se o terorismus, který člověka provází dnes již po celém světě. V podstatě není možné říci, že by člověk byl zcela v bezpečí v jakékoliv zemi. Samozřejmě se najdou oblasti, kde teroristické útoky hrozí méně (např. právě Česká republika) nebo země, kde je jich více (např. USA, Španělsko apod.). Česká republika si do jisté míry drží dobré postavení v počtu teroristických útoků (není jich mnoho, v pravém slova smyslu vůbec. Mohli bychom zde ovšem zmínit jednotlivé útoky na české vojáky a jejich tábory v cizině, jako tomu bylo 7. července 2014 u základny Bagrám v Afgánistánu, kde zemřeli čtyři čeští vojáci a jeden po převozu zpět do České republiky). Přesto se tato skutečnost může záhy změnit a člověk na ni nebude připraven. Také současné okolnosti týkající se příchodu Syřanů na území České republiky mohou být velkým problémem. Syřané, Kurdové a další národnosti mají zcela odlišný způsob života a vyznávají jinou kulturu. To by mohlo v budoucnu vyvolat nevole mezi marginální společností a těmito přistěhovalci. Zvláště kdyby se někteří z nich odmítli integrovat do společnosti.

Člověk se v dnešní době potýká s celou řadou nebezpečných situací, ale teroristický útok představuje masivní a velmi destruktivní způsob odplaty a vyjádření nevole nebo jen upoutání pozornosti. Pokud člověk vzhledem k teroristickému útoku ztratí někoho blízkého, vyvolá to v něm hněv, strach, bolest, agresi, nevoli, zlobu, odloučení od lidí a uzavření se do sebe a v důsledku toho všeho také depresi. Člověk tak jednoduše může přijít nejen o blízkého člověka, ale také o přátele, práci a s tím se pojí i další, jako jsou finanční problémy, nemožnost platit nájem a člověk se může jednoduše ocitnout na ulici. Od tohoto kroku může směřovat až k sebevraždě, nebo se z pozitivně laděného člověka stane negativista, dokonce třeba i se sklonem k extremismu. Každý člověk je však jiný a tak není možné určit, kdo bude tento útok zvládat lépe a kdo hůře. Ohledně míry zvládnutí teroristického útoku a skutečností, jak se s tím daný člověk vyrovná, vypovídají také jeho zkušenosti z minulosti a to, jak umí nebo neumí krize zvládat. Každopádně v každém člověku zanechá tato zkušenost negativní vzpomínky a řada z nich musí vyhledat odbornou pomoc.

V současnosti se hodně hovoří o popravených novinářích. Je tak vidět, že brutalita islamistů stoupá a dokonce se hovoří o tom, že popravují stovky bojovníků ze svých řad.

V praktické části byl předložen výzkum proměn strachu z terorismu, pramenícího

z aktuální hrozby Islámského státu a jeho případný dopad na každodennost jedince.

V rámci výzkumné části se jednalo o následující otázku: „*Mají nedávné popravky v Iráku a Sýrii vliv na strach z terorismu v naší zemi?*“ Zde je možné říci, že skutečně aktuální dění v Iráku a Sýrii vzbuzuje strach u obyvatel České republiky, v tomto zkoumání reprezentované obyvateli Prahy. Nicméně není možné výzkum považovat jako obecně platný závěr pro celou populaci, jelikož se zkoumanému tématu podrobilo pouze 100 osob. Jedná se tedy o vzorek osob s menší vypovídací schopností, na jehož základě je možné vyvodit závěry pouze pro tuto práci. Celkem 51 % oslovených respondentů má větší strach z terorismu kvůli nedávným popravám v Iráku a Sýrii. Jedná se zejména o respondenty znalé dané problematiky. Výzkum tak poukázal na to, že nedávno provedené popravky skutečně vyvolaly obavy národa, což je skutečnost, o kterou teroristé usilují.

Cílem bakalářské práce bylo probádat skutečnosti spojené s teroristickými útoky a odhalit tak zastrašující techniky používané teroristy. Dalším cílem bylo realizovat výzkum v této oblasti se zaměřením na terorismus v České republice, tedy v Praze a zmapovat strach lidí z terorismu. Věřím, že stanovené cíle práce se podařilo splnit. Tato práce tak poukázala na to, jak mocný může být strach, co s člověkem dělá, zejména ve smyslu teroristických útoků. Dále byly popsány brutální techniky a metody, které teroristé používají.

Domnívám se, že kdyby každému státu byla ponechána vlastní práva a pravomoc, projevila se větší opatrnost při vměšování se do jeho záležitostí a věnovala se větší pozornost predikci následných událostí, které by z toho mohly vyplynout, bylo by to jednodušší. To by však vyžadovalo velkou zodpovědnost vůči všem a všemu. Je otázkou, zda by nevměšováním se USA do vnitřních záležitostí zemí, jako je Irák, Afghánistán, Sýrie apod., nebylo teroristických útoků na cíle po celém světě. Možná by se objevilo něco jiného. Lidé totiž touží po moci, penězích apod. a změnit tuto skutečnost není dost dobře možné. Stálo by však za to se o to alespoň pokusit.

ZÁVĚR

Práce se zabývá aktuálním problémem současnosti – popravami cizinců v Islámském státě a jejich psychologickým dopadem na západní vyspělé státy. V teoretické části podává přehled o historických souvislostech, které vedly k současné situaci v Iráku a Sýrii, o možných psychologických vlivech působících na jednotlivce, kteří vstoupili do řad teroristů, způsobech provádění teroristických útoků a postupech k vyvolání strachu v okolních zemích.

V praktické části autor zkoumá psychický dopad útoků v uvedených zemích na soubor 100 osob, z nich však pouze jedna měla s teroristickým útokem vlastní zkušenost. Jedná se tedy hlavně o zjištění, jak se daří teroristům jejich záměr vyvolat manifestovanými krutostmi strach a nejistotu po celém světě, tedy i ve vzdálených zemích.

Autor vyslovil hypotézu, že psychologický vliv brutality teroristů bude patrný na našem obyvatelstvu i bez přímé zkušenosti nebo blízkosti těmto událostem. Tato hypotéza se potvrdila.

Druhá hypotéza vyslovila názor, že osoby, které se o problematiku zajímají a více o ní vědí, budou pociťovat větší nejistotu a strach. Tato hypotéza se také potvrdila.

Osoby znalé problematiky na otázku, zda je ČR ohrožena terorismem, daleko častěji uvedly odpověď „ano a spíše ano“ než osoby neznalé problematiky. Celkem se jednalo o 48 % v případě osob znalých problematiky a 38 % osob neznalých problematiky.

U otázky týkající se toho, zda může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR, je možné říci, že osoby znalé problematiky častěji uvádějí, že tato možnost zde je. Pouze 7 % z nich uvedlo, že to možné není. V případě osob neznalých problematiky kladně odpovědělo 32 % osob a záporně 18 %.

Další zkoumaná otázka se zabývala tím, jaké jsou nejčastější psychické poruchy ovlivňující pozůstalé po teroristickém útoku. Větší strach mají spíše osoby znalé problematiky, než osoby problematiky neznalé. „Spíše ano a ano“ uvedlo celkem 30 % osob znalých dané problematiky a 21 % osob neznalých dané problematiky.

Z uvedeného výzkumného šetření lze tedy usuzovat, že teroristům se jejich zavražďovací technika zřejmě do jisté míry daří uplatnit i v geograficky vzdálených zemích. Soubor však nebyl takového rozsahu, aby jej bylo možno považovat za obecně platný.

SEZNAM LITERATURY

BRZYBOHATÝ, M. a kol. *Terorismus a my*. Praha: ComputerPress, 2001. 216 s. ISBN 80-7226-584-9.

CRENSHAW, M. The Logic of Terrorism: Terrorist Behavior as a Product of Strategic Choice. In: Howard D. RUSSEL a. Reid L. SAWYER, eds. *Terrorism and Counterterrorism*. Guilford [Connecticut]: McGraw-Hill/Dushkin, 2002. ISBN 978-0073527789

FOLTIN, P. a kol. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie*. 2006, roč. 41, č. 1, s. 45 – 57. ISSN 1214-6463.

HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009. 774 s. ISBN 978-80-7367-569, s. 566-567.

CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. 172 s. ISBN 80-7201-265-7.

IBAÑEZ, C. de la. *Logika terorismu*. Praha: Academia, 2009. 321 s. ISBN 978-80-200-1724-6.

MARTIN, G. *Understanding terrorism. Challenges, Perspectives, and Issues*. London: SagePublications, 2003. 616 s. ISBN : 978-1452205823.

RABIL, G. R. *Syria, the United States, and the War on Terror in the Middle East*. Westport [Connecticut]: Greenwood Group, 2006. 289 p. ISBN 978-02759-9015-2.

RADĚJ, T. Sebevražedný terorismus - kult mučedníka v islámu. In: Emil SULEIMANOV, ed. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. s. 183 – 197. ISBN 978-80-7419-038-4.

SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 394 s. ISBN 80-86861-76-7.

SURYNEK, A. a kol. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Presss, 2001. 159 s. ISBN 80-7261-038-4.

WHITTAKER, D, ed. *The Terrorism Reader*. 4th ed. London: Routledge Chapman a. Hall, 2012. ISBN -13 978-0415687324.

WILSON, J. P. *Human Adaptation to Extreme Stress: From the Holocaust to Vietnam*. Hardcover: Springer, 1988. 135 s. ISBN 978-03064-2873-9

ZEMAN, J. *Terorismus: historicko-psychologická studie*. Praha: Triton, 2002. ISBN 80-7254-305-9.

Internetové zdroje

Sýrie. *Aktualne* [online]. ©2014, poslední revize 23. 8. 2011. [cit-2014-11-18].
Dostupný z: <http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/syrie/r~i:wiki:1262/>.

Arabic CNN [online]. ©2014, poslední revize 29.6.2014 [cit. 2014-11-28].
Dostupné z: <http://arabic.cnn.com/middleeast/2014/06/29/urgent-isis-declares-caliphate>.

Informace o teritoriu. Zastupitelský úřad Bagdád (Irák). *Businessinfo* [online]. © 2014, poslední revize 25.4.2014. [cit-2014-11-18].
Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/irak-zakladni-informace-o-teritoriu-19115.html>.

Deployment Health Clinical Center [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].
Dostupný z: http://www.pdhealth.mil/wot/fact_sheet1.asp.

MATHEWSON, J. J. *The Psychological Impact of Terrorist Attacks: Lessons Learned For Future Threats* [online]. ©2014 [cit-2014-12-25].
Dostupný z: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/cpc-pubs/hls_papers/mathewson.pdf.

Nejbrutálnější mučící techniky. *Metoo* [online]. ©2014, poslední revize 30.7.2008 [cit-2014-11-25]. Dostupný z: <http://www.metoo.cz/2716/nejbrutalnejsi-mucici-techniky>
Islamisté popravili amerického novináře. *Novinky* [online]. ©2014, poslední revize 20.8.2014. [cit-2014-12-25]. Dostupný z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/345409-islamiste-popravili-uneseneho-americkeho-novinare.html>.

PAŘÍZKOVÁ, L. Motivace terorismu a východiska boje s ním. *Obrana a strategie. Defence&Strategy* [online]. ©2005 [cit-2014-12-25].
Dostupný z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2005/1-2005/motivace-k-terorismu-a-vychodiska-boje-s-nim.html#.VTLgIqahHuM>

SMITH M., M.A. a. SEGAL J. *Post Traumatic Stress Disorder: New Treatment* [online]. ©2014, poslední revize únor 2015 [cit-2015-03-25].
Dostupný z: <http://www.helpguide.org/articles/ptsd-trauma/post-traumatic-stress-disorder.htm>

SOUTH UTAH UNIVERSITY. *Dealing with Trauma* [online]. [cit-2014-12-25]. ©2014
Dostupný z: <http://www.suu.edu/ss/wellness/trauma.html>.

Incidents. *Terrorism-research* [online]. ©2014 [cit-2014-11-18].
Dostupný z: <http://www.terrorism-research.com/incidents/> .

Seznam tabulek

Tab.č. 1. Informace o zemi - Irák	19
Tab. č. 2. Informace o zemi - Sýrie	14

Seznam grafů

Graf č. 1. Pohlaví.....	43
Graf 2: Věk.....	43
Graf 3: Vzdělání	44
Graf 4: Zaměření vzdělání.....	45
Graf 5: Je Česká republika ohrožena terorismem?	45
Graf 6: Je Česká republika ohrožena terorismem – respondenti znali problematiku.....	46
Graf 7: Je Česká republika ohrožena terorismem – respondenti neznali problematiku	46
Graf 8: Vyvolává ve Vás myšlenka na teroristický útok strach?	47
Graf 9: Stal/a jste se obětí teroristického útoku?.....	47
Graf 10: Stal se někdo Vašich známých obětí teroristického útoku?.....	48
Graf 11: Myslíte si, že může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR?	49
Graf 12: Myslíte si, že může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR - respondenti znali problematiku	49
Graf 13: Myslíte si, že může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR - respondenti neznali problematiku	50
Graf 14: Která místa jsou v Praze nejvíce ohrožena?.....	50
Graf 15: Co vede člověka k tomu, aby se stal teroristou?	51
Graf 16: Co vede člověka k tomu, stát se teroristou - respondenti znali problematiku.....	51
Graf 17: Co vede člověka k tomu, stal se teroristou - respondenti neznali problematiku..	52
Graf 18: Jaké jsou podle Vás nejčastější psy. poruchy ovlivňující pozůstalé po útoku? ...	52
Graf 19: Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické poruchy ovlivňující pozůstalé po teroristickém útoku - respondenti znali problematiku	53

Graf 20: Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické poruchy ovlivňující pozůstalé po teroristickém útoku - respondenti neznalí problematiky	53
Graf 21: Máte v současnosti větší strach z terorismu kvůli nedávným popravám v Iráku a Sýrii?.....	54
Graf 22: Máte v současnosti větší strach z terorismu kvůli nedávným popravám v Iráku a Sýrii - respondenti znalí problematiky	54
Graf 23: Máte v současnosti větší strach z terorismu kvůli nedávným popravám v Iráku a Sýrii - respondenti neznalí problematiky	55
Graf 24: Myslíte si, že teroristé zaútočí také na Prahu nebo celou Českou republiku kvůli těmto událostem?.....	55
Graf 25: Myslíte si, že teroristé zaútočí také na Prahu nebo celou Českou republiku kvůli těmto událostem - respondenti znalí problematiky	56
Graf 26: Myslíte si, že teroristé zaútočí také na Prahu nebo celou Českou republiku kvůli těmto událostem - respondenti neznalí problematiky	56

Seznam příloh

Příloha I. Dotazník.....	
--------------------------	--

Seznam zkratk

AFP	Agence France-Presse (AFP) neboli Francouzská tisková agentura
CIA	CentralIntelligenceAgency
DSM-IV	Diagnostický a statistický manuál mentálních poruch
ETA	Euskadi Ta Askatasuna – Teroristická organizace
LAS	Liga arabských států
OSN	Organizace Spojených Národů
PTSD	posttraumatická stresová por

PŘÍLOHY

Příloha I. Dotazník.

Dostává se Vám k rukám dotazník týkající se terorismu. Dotazník je zcela anonymní a bude použit pro účely závěrečné práce na VŠ. Není-li uvedeno jinak, vyberte vždy jednu odpověď. Pro lepší přehlednost jsou zařazeny také otevřené otázky, kde je nutné vypsát odpovědi. Děkuji Vám.

1. Uveďte pohlaví

- muž žena

2. Jaký je váš věk?

- 22-30 let 31-40 let 41-50 let 51-60 let 60–70let

3. Jaké je Vaše ukončené vzdělání?

- ZŠ
 SŠ bez maturity
 SŠ s maturitou
 Bakalářské
 Magisterské
 Jiné.....

4. Je Vaše vzdělání zaměřeno na blízkovýchodní problematiku (terorismus apod.)?

- ano ne

5. Myslíte si, že Česká republika je ohrožena terorismem?

- ano
- spíše ano
- ne
- spíše ne
- nevím

6. Vyvolává ve Vás myšlenka na teroristický útok strach?

- Ano
- Ne
- Nevím

7. Stal/a jste se obětí teroristického útoku?

- ano
- ne

8. Stal se někdo z vašich známých obětí teroristického útoku?

- ano
- ne

9. Pokud jste prošel/a teroristickým útokem, trpíte následujícími problémy? Možnost více odpovědí.

- deprese
- strach a obavy
- odloučení se od lidí
- noční můry
- jiné.....

10. Myslíte si, že může vyvolat účast českých vojáků v Afghánistánu teroristický útok namířený proti ČR?

- Ano
- Ne

Nevím

11. Která místa jsou v Praze nejvíce ohrožena?

Autobusové stanoviště

Metro

Nádraží

Sportovní stadiony

Vodní přehrady

Obchodní centra

12. Co vede člověka k tomu, aby se stal teroristou? Vypište prosím.

.....
.....

13. Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické poruchy ovlivňující pozůstalé po teroristickém útoku?

deprese

strach a obavy

odloučení se od lidí

noční můry

pocity provinění, že přežil

jiné.....

14. Jaké zastrašující techniky teroristé podle Vás používají? Vypište prosím

.....
.....

15. Máte v současnosti větší strach z terorismu kvůli nedávným popravám v Iráku a Sýrii?

- určitě ne
- spíše ne
- spíše ano
- určitě ano

16. Myslíte si, že teroristé zaútočí také na Prahu nebo celou Českou republiku kvůli těmto událostem?

- určitě ne
- spíše ne
- spíše ano
- určitě ano

Děkuji za Váš čas.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora:	Tomáš Hovorka
Studijní program:	bc.
Studijní obor:	Psychologie
Název práce:	Popravy Islámským státem a jejich dopad na strach terorismu v Praze
Počet stran (bez příloh):	60
Celkový počet stran příloh:	12
Počet titulů české literatury a pramenů:	9
Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:	5
Počet internetových odkazů:	11
Vedoucí práce:	MUDr. Olga Dostálová, CSc.
Rok dokončení práce:	2015

**Posudek vedoucího bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta: Tomáš HOVORKA

Obor studia: Psychologie

Název práce: *Popravy islámským státem a jejich dopad na strach z terorismu v Praze*

Vedoucí práce: MUDr. Olga Dostálová, CSc.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 60

Počet stránek příloh: 12

Počet titulů v seznamu literatury: 21 + 11 internetových

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Oborová přílehavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		2		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	1			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		2		
--	--	---	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		2		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

0				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	1			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	1			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části

0				
---	--	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

v daném tématu

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

		2		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		2		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Sleduje autor názorové rozdělení společnosti v EU na rozdělování uprchlíků podle kvót a jaký má na to názor?

Naše země zatím nebyla vystavena hrozbě terorismu, domnívá se autor, že v budoucnu hrozí větší nebezpečí?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Téma je v současné době aktuální a je třeba, aby psychologové byli na tuto situaci připraveni. Autor se podjal zpracování tématu s velkým zájmem, pracoval samostatně. Autor neměl možnost ve svém praktickém souboru zařadit osoby, které teroristický útok samy prožily. Jinak však jak teoretická část, tak část praktická jsou srozumitelné a vypovídající o zkoumaném problému. Stylisticky i po stránce gramatické je práce na požadované úrovni. Autor dokázal, že s literaturou dovede pracovat, citace jsou správné.

Připomínky:

Na s. 14 a na s. 19 má tabulky, obě označované Tab. č. 1. Tabulky v číslování pokračují v průběhu všech kapitol, nezačínají v další části práce od začátku.

Na s. 57, ř. 7 zdola jsou dvě gramatické chyby v jedné větě. „Že mají větší strach odpověděli spíše osoby ...“. Za strach patří čárka, dále má být „odpověděly“. Jde nejspíš o přepis, protože jinde má autor „y“ u osob správně, např. s. 58.

Vzadu v Bibliografických údajích má v názvu práce vynechanou předložku „z“.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace:

Velmi dobře až výborně (podle úrovně obhajoby).

Datum, podpis:
24. 5. 2015

MUDr. Olga Dostálová, CSc.

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/studentky: Tomáš Hovorka

Obor studia: Psychologie

Název práce: Popravy Islámským státem a jejich dopad na strach terorismu v Praze

Oponent práce: Mgr. Lucie Vacková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 60

Počet stránek příloh: 12

Počet titulů v seznamu literatury: 14

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		x		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešení problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		x		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- 1) Vysvětlíte rozdíl mezi strachem a úzkostí.
- 2) Charakterizujte psychologické dopady terorismu na oběti a pozůstalé.
- 3) Které výsledky výzkumného šetření Vás překvapily a proč?

Celkové zhodnocení (klady a nedostatky):

Autor BP zaměřil pozornost na problematiku terorismu, respektive zabýval se otázkou, jaký vliv měly popravy provedené Islámským státem na obyvatelstvo České republiky. V teoretické části BP autor nejprve vymezuje klíčové pojmy, dále pak věnuje pozornost zastrašujícím technikám používaných teroristy, zabývá se i jejich dopadem na strach lidí v České republice. V praktické části orientované na kvantitativní výzkumné šetření se autor zabývá výzkumem, zachycujícím proměny strachu obyvatel naší země z terorismu, jenž pramenní z aktuální hrozby Islámského státu.

Ke stránce obsahové nemám připomínky, pouze ke stránce gramatické a formální – opakovaně jsem v textu našla gramatické chyby typu: osoby přistupovali, odpověděli atd./ má být přistupovaly, odpověděly (např. s. 58, s. 57). Dále pak nalézám chybu u grafu č. 9., kdy autor omylem přehodil výsledky. Na rozdíl od 99% osob bez zkušenosti s teroristickým útokem uvedl, že modré pole odpovídá osobám se zkušeností s teroristickým útokem, což ale zásadně nekorresponduje se zjištěnou skutečností. V textu se také občas objevují červená anebo tužkou doplněná písmena (např. s. 61, s. 37 atd.), což zřejmě souvisí s autorovou nedostatečně respektovanou korekcí textu.

Celkově považuji BP za zajímavou a oborově přínosnou. Autor prokázal schopnost pracovat s odbornou literaturou a propojit teorii s výzkumem.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně – velmi dobře / dle výsledku obhajoby

Datum, podpis: 21/5 2015

Mgr. Lucie Vacková